

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra hudební výchovy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Tachovský dětský sbor
Tachov children's choir
Bc. Klára Burešová Dubská

Vedoucí práce: prof. PhDr. Stanislav Pecháček, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy

Studijní obor: N ČJ-HV

2022

Odevzdáním této diplomové práce na téma Tachovský dětský sbor potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 12. 04. 2022

A handwritten signature in cursive script, appearing to be 'Dahv'.

Ráda bych touto cestou poděkovala svému vedoucímu práce prof. PhDr. Stanislavu Pecháčkovi, Ph.D. za jeho trpělivost a cenné rady, které mi velmi pomohly při zpracování této diplomové práce. Také chci poděkovat oběma sbormistrům Tachovského dětského sboru, Mgr. Janě Válové za poskytnutí telefonních rozhovorů a především Mgr. Josefu Brabencovi za možnost nahlédnout a použít informace z archivních materiálů TDS a taktéž za poskytnutí několika rozhovorů.

ABSTRAKT

Tato diplomová práce se zabývá především Tachovským dětským sborem, jeho sbormistry a stručně pojednává také o kultuře tachovského okresu. První část práce je věnována historii hudebního života na Tachovsku od 18. století po současnost. Druhá část je zaměřena na vznik, vývoj a strukturu samotného dětského sboru, která zahrnuje také jeho přípravná oddělení. Prostor je taktéž věnován životopisům dvou hlavních sbormistrů – Josefu Brabencovi a Janě Válové. Dále je v textu podrobně rozebrána kompletní sborová činnost, jež zahrnuje sborová soustředění, zahraniční zájezdy, koncerty a festivaly, úspěchy a diskografii tohoto hudebního tělesa. Stanoveným cílem práce je především zmapovat kompletní historii tohoto souboru, která zahrnuje vše od jeho vzniku až po organizační a manažerskou činnost obou sbormistrů. Většina materiálu nezbytného k napsání této práce byla získána z rozhovorů se sbormistry, z vlastní zkušenosti autorky s tímto souborem a z kronik uložených v archivu Tachovského dětského sboru. Po podrobnějším studiu činnosti, úspěchů a historie TDS lze konstatovat, že tento soubor patří mezi velmi kvalitní dětská sborová tělesa v České republice.

KLÍČOVÁ SLOVA

Tachov, dětský sbor, Josef Brabenec, sborový zpěv, sbormistr

ABSTRACT

This diploma thesis deals mainly with the Children's Choir of Tachov, his choirmasters and also briefly deals with the culture of the Tachov district. The first part of the work is devoted to the history of musical life in the Tachov region from the 18th century to the present. The second part focuses on the beginning of this choir, his development and structure of the children's choir itself, which also includes its preparatory departments. Next topic is also dedicated to the biographies of the two main choirmasters – Josef Brabenec and Jana Válková. Next, thesis studies in detail the complete choral activities, which include choral workshops, foreign tours, concerts and festivals, achievements and discography of this musical ensemble. Established target of the work is to map the complete history of this ensemble, which includes everything from the beginning of this choir to the managerial activities of choirmasters. Most of the material necessary for the writing of this work come from interviews with the choirmaster, from the author's own experience with this ensemble and from chronicles of the Children's Choir of Tachov. After thorough studying of the activities, achievements and history of TDS, it is possible to state that this ensemble is one of the most high-quality children's choral ensembles in the Czech Republic.

KEYWORDS

Tachov, children's choir, Josef Brabenec, choir singing, choirmaster

Obsah

Úvod.....	7
1 Kultura v Tachově.....	8
1.1 Hudební život v minulosti.....	9
1.2 Liedertafel v Tachově.....	11
1.3 Hudební život v současnosti.....	13
2 Tachovský dětský sbor.....	16
2.1 Založení a historie Tachovského dětského sboru.....	16
2.1.1 Vznik TDS.....	16
2.1.2 Vývoj TDS.....	17
2.1.3 Tachovský dětský sbor v současnosti.....	19
2.2 Struktura Tachovského dětského sboru.....	20
2.2.1 Cvrčci.....	20
2.2.2 Plamínek.....	20
2.2.3 Sluníčko.....	21
2.2.4 Hlavní sbor Tachovského dětského sboru.....	21
3 Vedení Tachovského dětského sboru.....	23
3.1 Mgr. Josef Brabenec.....	23
3.2 Mgr. Jana Válová.....	27
3.3 Spolupracovníci TDS.....	30
4 Symboly Tachovského dětského sboru.....	32
4.1 Sborový znak.....	32
4.2 Zkušebna – Husmannův mlýn.....	32
4.3 Sborová hymna – Brabenčí polka.....	33
4.4 Kostýmy hlavního sboru.....	34

5	Repertoár Tachovského dětského sboru.....	36
5.1	Skladby věnované a vydané Tachovským dětským sborem.....	37
6	Činnost Tachovského dětského sboru.....	39
6.1	Sborová soustředění.....	39
6.1.1	Víkendová soustředění.....	39
6.1.2	Letní soustředění.....	40
6.2	Koncertní činnost.....	43
6.2.1	Koncerty na kolonádě v Mariánských Lázních.....	45
6.2.2	Výměnné pobyty.....	45
6.2.3	Zahraniční zájezdy.....	46
6.2.4	Soutěže a festivaly.....	48
6.3	Diskografie.....	50
7	Organizace Tachovského dětského sboru.....	53
	Závěr.....	55
	Seznam použitých informačních zdrojů.....	57
	Seznam příloh.....	59

Úvod

Ústředním tématem této diplomové práce je Tachovský dětský sbor, který bezpochyby patří mezi velmi kvalitní sborová tělesa, působící na území České republiky. Přestože tento soubor dosahoval v určité fázi své existence opravdu velmi vysoké úrovně, není mimo tachovský okres mezi širokou veřejností příliš dobře známý. Myslím si, že v tomto ohledu bude tato práce přínosem každému čtenáři, jenž se zajímá o historii a působení dětských sborů v České republice. Toto uskupení má již opravdu dlouholetou tradici a za sebou mnoho významných úspěchů, takže si i se svým sbormistrem bezpochyby zaslouží více pozornosti.

Za jeden z hlavních cílů své práce pokládám seznámit čtenáře s podrobným vývojem a historií tohoto souboru, jeho strukturou a kompletní činností. Zároveň si kladu za cíl přiblížit veřejnosti také poslání sbormistra, které zahrnuje vše od práce se sborem na zkouškách, výběru repertoáru až po organizaci koncertů, zájezdů a sborových soustředění.

Hlavním zdrojem informací, které se týkají života obou sbormistrů a mnoha dalších podrobností z historie tohoto souboru, jsem získala především v několika rozhovorech s nimi. Dalším významným pramenem pro mě byly sborové kroniky, jež jsou uloženy ve sborovém archivu v zámeckém mlýně. V neposlední řadě jsem čerpala také ze své zkušenosti spolupráce s Tachovským dětským sborem nejen jako sbormistryně, ale především jako zpěvačka.

Práce je rozčleněna do několika větších kapitol. První z nich je zaměřena především na kulturu a hudební život v tachovském okrese od 18. století po současnost. Další se věnuje vzniku, vývoji a struktuře TDS. Významnou součástí práce jsou také životopisy obou hlavních sbormistrů – Mgr. Josefa Brabence a Mgr. Jany Válové. Poslední kapitoly jsou věnované kompletní činnosti sboru, která zahrnuje jeho repertoár, koncerty, zahraniční zájezdy, výměnné pobyty, sborové soutěže a festivaly. V závěru práce je prostor věnován manažerské a organizační činnosti práce sbormistra.

Toto téma jsem si zvolila, neboť jsem sama do tohoto sboru chodila již od svých čtyř let a podrobnější studium historie a činnosti Tachovského dětského sboru tak pro mě bylo přínosem a obohacením. Zároveň mě oba zmínění sbormistři zásadně ovlivnili v mém dalším působení a v mnohém pro mě byli a jsou velkou inspirací. Především díky nim mám již od útlého dětství velmi pozitivní vztah ke sborovému zpěvu.

1 Kultura v Tachově

V dnešní době kulturní život v Tachově a celém jeho okrese stále vzkvétá. Všechné akce a programy, které město nabízí, jsou rozličné a bohaté. Na pořádání koncertů a jiných společenských událostí se významně podílí Městské kulturní středisko, jež tu má dlouholetou tradici. Mezi další střediska kultury patří knihovna, jízdárna ve Světcích, společenský areál Mže, Muzeum Českého lesa či Tachovský zámek, na jehož půdě se konají výstavy a taktéž samostatné prohlídky zámeckými prostory.

Ve městě funguje mnoho různých souborů, kapel a sborů, přispívajících k rozvoji a zájmu o hudbu. Budoucím hráčům a umělcům se věnují pedagogové na Základní umělecké škole, sídlící v prostorách tachovského zámku v centru města. Žáci se zde mohou přihlásit na hudební, taneční, výtvarný a literárně dramatický obor. Podrobnému vývoji hudební kultury na Tachovsku jsou věnovány kapitoly níže.

Významnou kulturní událostí je každoročně pořádaný mezinárodní festival potápěčské fotografie, filmu a dětské výtvarné tvorby, pojmenovaný PAF Tachov, jehož 43. ročník by měl proběhnout i letošní sezónu během jara. Počátky této události byly skromné, zprvu mezi sebou soutěžily pouze jednotlivé kluby, později samotní autoři a v dnešní době jde již o mezinárodní akci, které se účastní soutěžící z mnoha různých zemí světa. Z tohoto důvodu se pořádá pod záštitou světové potápěčské federace CMAS. V 90. letech se součástí festivalu stala také burza potápěčských potřeb a prodejní výstava potápěčských firem. Každoročně ho navštíví kolem tisíce návštěvníků.

Dlouholetou tradici má také celorepubliková literární soutěž Tachovská reneta. Z počátku nesla název O tachovskou renetu a přihlásit se mohly pouze ženy od patnácti let do kategorie poezie či próza, dále byly jejich práce děleny dle věku (15–35 let, nad 35 let). Každý ročník měl jiné téma, které soutěžící musely ve svých textech dodržet. Od roku 2010 probíhá akce pravidelně pod názvem Tachovská reneta a účastnit se mohou ženy i muži od patnácti let ve stejných kategoriích jako u soutěže předcházející. Podmínkou je opět dodržení stanoveného tématu a rozsahu. Cílem je podpořit v tvorbě začínající autory.

Město se může chlubit také několika vlastními periodiky různých zaměření. MKS vydává již několik let vlastní měsíčník Tachovské listy a Kulturní zpravodaj, informující o aktuálním dění ve městě včetně informací o pořádaných akcích. Publikace jsou neprodejné, ale lze si je zdarma vyzvednout v Informačním centru. Řadu let zde vychází také Tachovský deník, přinášející zpravodajství o celém tachovském okrese. Taktéž Muzeum Českého lesa se

spolupodílelo či vydalo vlastním nákladem několik publikací o regionálních zajímavostech, o fauně a flóře a jiných námětech, které se týkají Tachovska. Od 60. let vydává i vlastní sborník, v němž se věnuje mnoha rozličným tématům z oblasti historie, botaniky či zoologie.

1.1 Hudební život v minulosti

K systematictějšímu hudebnímu vývoji a k cílené kultivaci hudby začalo na Tachovsku docházet v 18. století ve spojení s reformami Marie Terezie a posléze jejího syna Josefa II. V tomto století ve městě žily dvě významné rodiny a obě se věnovaly výrobě hudebních nástrojů. Rodina Pauli vynikala ve tvorbě houslí a rodina Gärtnerova (Antonín Gärtner a jeho syn Josef) měla dílnu zaměřenou na sestrojování pianin a varhan. Jedny z nich lze nalézt např. v kostele svaté Máří Magdalény v Tachově či v klášteře Teplá. Kromě písemných zmínek o výše zmíněné činnosti obou rodin dokládají tvrzení o postupně se rozvíjejícím hudebním životě také nálezy dechových nástrojů a notového materiálu z této doby, např. úpravy čtyř Mozartových oper (*Kouzelná flétna*, *Don Giovanni*, *Figarova svatba*, *Così fan tutte*) a Vivaldiho *Čtvero ročních období*.

Ve druhé polovině 19. století se zde začal významně rozvíjet sborový zpěv, a to především díky činnosti pěveckého sboru Liedertafel, o němž podrobněji pojednává jedna z následujících podkapitol.

Jedním ze sborníků Liederafelu byl po určitou dobu Karl Kugler, který pocházel z rodiny, jež byla taktéž spojena s hudebním životem na Tachovsku. Nejúspěšnější osobností z této rodiny byl Karlův mladší bratr Josef. Ten vystudoval konzervatoř v Praze a ve studiu pokračoval na Německé akademii hudby v oboru skladba a dirigování. Během svého života působil jako dirigent v národním divadle v Mnichově, získal funkci ředitele bavorského rozhlasu a řadu let se věnoval sborové činnosti. Podrobně opisoval a studoval dílo renesančního skladatele Orlanda di Lassa a posléze některá z jeho kompozic sám provedl se sborem. Spolupracoval s Carlem Orffem či s Igorem Stravinským.

Tachovsko bylo, stejně jako mnoho jiných pohraničních oblastí, součástí bývalých Sudet a od roku 1938 náleželo téměř celé toto území Říši. Zásadní rozmach v rozvoji kultury nastal v Tachově po konci druhé světové války a to především v oblasti hudební a divadelní. Tyto poválečné události měly velký vliv na kulturní činnost, která se odehrávala v tomto městě, a také na další její vývoj až do dnešní doby.

Osvobození Československa v květnu roku 1945 otevřelo Tachovu nové možnosti rozvoje. Krátce po této události se sem postupně začalo navracet české obyvatelstvo, jehož z počátku

nebylo příliš velké množství, neboť ho, více než dřevařský průmysl, lákala oblast uhelných a rudných dolů a lázeňský středisek na severu. Po několika letech se do tachovského okresu vrátila taktéž část obyvatel, kteří byli nuceni za války emigrovat do zahraničí.

Po stabilizaci životních podmínek se zájem místních zaměřil také na kulturní vyžití. Roku 1946 nově vznikl Spolek divadelních ochotníků J. K. Tyl, což byl první takový spolek na Tachovsku a měl 23 členů.¹ Ve stejnou dobu začal fungovat také dramatický odbor Hasičské jednoty v Tachově a obě tato uskupení se roku 1950 sjednotila v jeden spolek, který za dobu svého působení nastudoval mnoho divadelních her a pyšnil se vysokou úrovní. Svou činnost ukončil po smrti zakládajícího režiséra v 70. letech 20. století.

Již ke konci 50. let uvažoval Městský národní výbor o založení hudební školy a zakoupil k tomuto účelu čtyři klavíry, avšak k realizaci tohoto plánu došlo až roku 1953 a ředitelem nově vzniklé školy byl jmenován Rudolf Hutta. V prvních letech její existence bylo učitelé založeno smyčcové kvarteto a roku 1960 byl také ustanoven šestnácti členný orchestr pod taktovkou Josefa Reyhona. Každoroční činnost mladých hudebníků bezesporu napomohla rozvoji hudebního života v tomto okrese.

Další významnou událostí v rámci kulturního rozvoje bylo otevření Domu osvěty roku 1954. Díky svědomité práci zaměstnanců tohoto sdružení se mohly pravidelně konat různé koncerty nejen místních souborů, ale také zahraničních, vystoupil zde např. Kyjevský soubor písní a tanců či Slovenský vojenský soubor Králova Hola, Tachov taktéž navštěvovala zájezdová divadla.

Stejný rok započal svou činnost i hudební učitelský soubor, který se podílel na organizaci kulturních událostí, koncertoval na vesnicích a na různých politických akcích. O rok později vznikly při Domu osvěty dva dechové soubory, jeden řídil Václav Roubal a druhý Josef Jáchym. Neutuchající snaha osvětových pracovníků o bohatší hudební program se brzy projevila a posluchači mohli v následujících letech navštívit několik různých koncertů, na nichž vystoupilo např. Plzeňské kvarteto či klavírista Jindřich Duras.

Nově roku 1959 vzniklo kulturní zařízení nazvané Osvětová beseda, jehož cílem bylo připravovat a pořádat pestré kulturní programy. Orchestr Mariánských Lázní zde provedl Smetanovu *Mou vlast*, pravidelně se konaly večery sborových písní atd. Součástí byla také divadelní představení pořádaná Divadelním kroužkem J. K. Tyla při Osvětové besedě.

¹ Databáze českého amatérského divadla. [online]. [cit. 2020-10-25]. Dostupné z: <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=5717>.

V rámci oslav 535. výročí bitvy u Tachova hostovalo ve městě Národní divadlo a provedlo zde Prodanou nevěstu Bedřicha Smetany.

Během 60. let se ve městě konala především vystoupení místních divadelních souborů a ochotníků. Roku 1966 svou činnost ukončil úspěšný Divadelní kroužek J. K. Tyla. Zásadním okamžikem pro další šíření kultury bylo zahájení prodeje předplatného na divadelní představení roku 1967, který organizoval Osvětový dům. Samotná vystoupení se poté konala v kině Hraničář.² V rámci této příležitosti navštívily Tachov a provedly zde svá představení profesionální divadelní soubory z různých koutů republiky, především však ze Středočeského a Západočeského kraje. Kromě divadelních souborů ve městě vystoupil také například symfonický orchestr z Mariánských Lázní či komorní orchestr z Moskvy.

Významnou událostí bylo také založení Klubu přátel hudby (dále KPH), jenž měl z počátku 30 členů, ale postupně se jejich počet dále navyšoval. Z okresního kulturního střediska bylo vyčleněno oddělení pro místní činnost, z něhož vzniklo Městské kulturní středisko Tachov, které převzalo péči o kulturně společenský život ve městě, včetně KPH. Členům KPH se tak otevřela možnost navštěvovat pravidelné koncerty a účastnit se dalších zajímavých akcí.

Kulturní život byl tedy v této době velmi bohatý, na čemž nesla významný podíl též Lidová škola umění a především nově vznikající soubory pod její záštitou. V 70. letech se začala vytvářet také idea o založení dětského sboru, což se roku 1973 stalo skutečností a vznikl tak Tachovský dětský sbor, který je od té doby významnou součástí místního hudebního dění. Roku 1974 vznikl nový soubor nazvaný „Tachovští dudáci“, který sestával z učitelů tehdejší Lidové školy umění. Dudácká tradice na Tachovsku přetrvává i nadále.

1.2 Liedertafel v Tachově

Významnější rozvoj sborového zpěvu na Tachovsku je spojen s malým hudebním uskupením, které vzniklo na počátku 60. let 19. století a původně se skládalo jen z několika hudebníků. Během následujících let jejich počet rostl a z tohoto německého souboru postupně vznikl pěvecký sbor, který získal jméno Liedertafel. Jeho činnost oficiálně započala v létě roku 1864. O čtyři roky později již tento spolek čítal celkem 122 členů. Významnou pěveckou událostí bylo vystoupení na koncertě v Plzni, které u obecnostva sklídilo velký úspěch. Roku 1883 byl Liedertafel spojen s Německým pěveckým sborem. V této době bylo v souboru přes padesát zpěváků (mužů i žen) a v jeho čele stál Josef Lenk. Do desátých let dvacátého století

² V dnešní době již nestojí, na jeho místě byla vybudována Česká spořitelna.

se v řízení sboru vystřídal více než deset sbormistrů, což mělo neblahý vliv na jeho fungování a kvalitu.

V této době byl nově založen taktéž mužský sbor, který nesl název „Deutscher Volksgesangverein“ (Německý lidový pěvecký spolek) a vedl ho Antonín Breinl. Soubor dosáhl v následujících letech výborné kvality a provedl například kantátu *Poznání země (Landkjending)* od Edvarda Griega.

Po první světové válce, na přelomu let 1918 a 1919, došlo ke spojení Německého lidového pěveckého spolku s Liedertafelem a toto nově vzniklé těleso pojmenované „Volksgesang-Liedertafel Tachov“ začalo oficiálně svou činnost roku 1919 a mělo dva sbormistry. Prvním z nich byl Anton Breinl a druhým Karl Kugler. Počet mužů a žen ve sboru byl rovnocenný a skládal se z padesáti žen a padesáti mužů. V následujících letech se tomuto sboru dařilo velmi dobře. Především jeho mužská sekce dosahovala vynikající úrovně. Těleso koncertovalo nejen za doprovodu orchestru, ale taktéž a capella.

V červenci roku 1934 tento soubor oslavil sedmdesát let od počátku své oficiální činnosti. V rámci této významné události se uskutečnil koncert, který se konal před jízdárnou v tachovských Světcích, a zazněly na něm skladby např. A. Brucknera, W. A. Mozarta či úpravy lidových písní. Prostor byl věnován taktéž dílu J. Haydna. Sbor doprovázel orchestr, který měl kolem padesáti členů.

Kromě Volksgesang-Liedertafel vystoupil taktéž dětský sbor s orchestrem složený především z dětí zpěváků ze smíšeného sboru. Tímto způsobem si členové sboru vychovávali a připravovali další generaci sboristů, kteří budou pokračovat v tradici sborového zpěvu.

Tato mimořádná událost byla veřejností přijata velmi dobře a měla pozitivní ohlas. Zmíněna byla taktéž v dobovém tisku, kde byla hodnocena kladně.

Roku 1934 vystoupil také s pětadvacetiminutovým programem v německém rozhlase, který sem sbor sám pozval. Zazněly především německé lidové písně. K oslavám osmdesátých narozenin prezidenta T. G. Masaryka sbor nastudoval a provedl dílo *Das Lied von der Glocke* na text Friedricha Schillera.

Především první polovina a počátek druhé poloviny 20. století patří mezi nejvýznamnější a nejúspěšnější období fungování pěveckého spolku. Každý rok pořádal minimálně dva koncerty, podnikal výměnné sborové pobyty, na nichž sbíral nové nápady a zkušenosti, vystupoval na nejrůznějších společenských akcích a v neposlední řadě se věnoval rozvoji hudby a hudebnímu vzdělávání dětí i dospělých. Sbor se i nadále pyšnil velkým počtem členů

(kolem 120) s vysokou hudební úrovní a třemi sólisty. Na jejich koncerty přijížděli posluchači z širokého okolí.

Již před začátkem druhé světové války byla, pravděpodobně vlivem politické situace, narušena pravidelná účast zpěváků na zkouškách a činnost sboru. Sami členové na ně postupně přestali pravidelně docházet a to se odrazilo především na úrovni spolku a na kvalitě prováděného materiálu. Válka poté zkomplikovala veškeré sborové aktivity.

Odsun německého obyvatelstva po skončení války znamenal také konec činnosti Volksgesang-Lidertafel. Část bývalých zpěváků se povedlo naposledy shromáždit k příležitosti stého výročí spolku r. 1964, a to především díky iniciativě Antonína Haipla. Šlo tedy o poslední vystoupení tohoto kdysi vynikajícího pěveckého sboru.

1.3 Hudební život v současnosti

V dnešní době se o kulturní vyžití v Tachově stará především Městské kulturní středisko, které má ve městě dlouholetou tradici. MKS organizuje různé kulturní akce, události a koncerty. Pro pořádání větších koncertů jsou využívány prostory jízdárny Světce, což je druhá největší jízdárna ve střední Evropě. Hlavní sál jízdárny byl díky vynikající akustice používán k hudebním produkcím již před 2. světovou válkou. Po několikaleté odmlce (více než 60 let) se zde roku 2001 uskutečnil první koncert.

Velkou kulturní událostí, kterou zajišťuje MKS, je každoroční hudební festival, probíhající od června do září a pojmenovaný "Dveře jízdárny dokořán", dříve "Jízdárna znovu ožívá", s tradicí od roku 2002. Koncerty jsou zaměřené především na klasickou hudbu, zaznívají zde díla českých i zahraničních skladatelů. Minulý rok proběhl již 18. ročník tohoto festivalu, který byl bohužel z důvodu pandemie koronaviru značně omezený. Měl zaznít například mimořádný koncert *Midwest Philharmonic Orchestra* z USA či vystoupení *Ensemble Inégal & Adama Viktory* s názvem "Michnova loutna česká".³ V rámci tohoto festivalu v jízdárně vystoupila řada předních českých umělců např. Lubomír Brabec, Lucie Bílá s Petrem Maláskem, Hradišťan a další.

Bohatý hudební program je taktéž součástí každoročních Tachovských městských slavností, které patří mezi největší a nejvýznamnější kulturní události roku. Vystupují zde kapely a uskupení z nejrůznějších oblastí a žánrů a na své si tak přijde každý posluchač. Loňské slavnosti byly z důvodu pandemie zrušeny.

³ Jízdárna Světce. *Dveře Jízdárny dokořán*. [Online]. [cit. 2020-10-20]. Dostupné z: <http://www.jizdarna-svetce.cz/dvere-jizdarny-dokoran-informace-o-jizdarne.html>.

Významný podíl na rozvoji kultury má i nadále Základní umělecká škola Tachov, jejíž činnost začala již v roce 1953. Nejvyšší počet přihlášených žáků škola zaznamenala v roce 1995 a bylo jich 917. V současné době se mohou žáci vzdělávat v hudebním, výtvarném, tanečním a literárně dramatickém oboru a jejich počty se pohybují okolo 800.⁴ Hlavní budova školy je umístěna do historických prostor tachovského zámku v centru města, další pobočky má ZUŠ také ve městě Přimda a Bor. Škola disponuje vlastním koncertním sálem v klasicistním stylu, který pojme až 100 posluchačů.

Pod ZUŠ fungují dvě významná tělesa. Prvním z nich je Dechový orchestr mladých (DOM), jenž byl založen roku 1976 díky snaze bývalého ředitele Františka Trobla, prvního kapelníka Václava Hoppe a učitelů dechového oddělení. Současným vedoucím souboru je již od roku 1982 Josef Kadlec. V repertoáru má orchestr pochody, lidové a taneční skladby, ale taktéž úpravy klasických děl či filmových a muzikálových melodií. Za dobu svého fungování nasbíral řadu ocenění a mezi nejúspěšnější vystoupení patří např. koncert na světové výstavě EXPO 2000 v Hannoveru nebo Japan Tour 2008.

Druhým tělesem je Tachovský dětský sbor s více než sedmačtyřicetiletou tradicí. Za tuto dobu se vryl do vzpomínek nejen tachovského obyvatelstva. Momentálně má dva hlavní sbormistry, Janu Válovou (mladší přípravná oddělení) a Josefa Brabence (starší přípravné oddělení a hlavní sbor). Sbor se účastnil mnoha zahraničních i tuzemských festivalů a soutěží, z nichž si přivezl také řadu ocenění. Tomuto uskupení se podrobně věnuji v následujících kapitolách této práce.

Své 30. výročí brzy oslaví také tachovské mažoretky, které rovněž fungují pod Základní uměleckou školou. Soubor byl původně založen za účelem obohacení vystoupení Dechového orchestru mladých a díky této spolupráci měl a má mnoho možností účastnit se zájezdů a koncertů. Mažoretky pravidelně vystupují na různých akcích a koncertech, účastní se setkání mažoretek a soutěží, ze kterých si již dovezly několik cen.

Dlouholetým působením se v Tachově pyšní také Tachovský ženský sbor, který vznikl čistě spontánně roku 1983 a sdružoval kolem 45 žen a dívek různého věku. Po vzniku jej zaštitilo jako zřizovatel Městské kulturní středisko, pod nímž je veden i nadále. Během svého fungování získal několik ocenění a úspěšně reprezentuje město v Čechách i zahraničí. Navázal taktéž spolupráce s různými tuzemskými (Milevský ženský sbor) i zahraničními

⁴ Základní umělecká škola, Tachov, Rokycanova 1. *O škole*. [Online]. [cit. 2020-10-15]. Dostupné z: <https://www.zustachov.cz/>.

(mužský sbor Der Dortmunder Union-Brauerei) sbory. Toto uskupení založil a dlouhá léta řídil Emilián Dekoj. Dnes je jeho uměleckou vedoucí Mgr. Hana Michalcová a počet členek se pohybuje kolem dvaceti s věkovým průměrem 50 let. V repertoáru lze nalézt spirituály, úpravy populárních písní, lidové písně, duchovní skladby a jiná klasická díla sborové tvorby.

Poslední sbor, který ve městě dodnes aktivně působí, nese název KOZTliveCZ. Vznik tohoto neobvyklého pojmenování je na oficiálních stránkách tohoto souboru objasněn následujícím způsobem: „*Je to zároveň jedno slovo i složenina zkratk a cizích slov. Celek poukazuje na to, že zpíváme i hudbu, jejíž autoři jsou již řadu let mrtvi, jejich hudba je však stále živá. KOZT poukazuje na náš starší název, to jest "Komora z Tachova", LIVE znamená, že zpíváme bez playbacku (což na našich koncertech a našem "Live CD" bezpečně poznáte) a CZ značí státní příslušnost. Takže se jsme prostě KOZTliveCZ.*“⁵ Počátky tohoto tělesa sahají do roku 1993. V této době projevily o založení nového souboru zájem především bývalé, starší členky Tachovského dětského sboru a díky jejich iniciativě vznikl Komorní dívčí sbor pod vedením zkušeného sbormistra Josefa Brabence. Kvůli časové vytíženosti a náročnosti pravidelných zkoušek však sbor ukončil na několik let svou činnost. Roku 1996 došlo k jeho znovuoobnovení. Mezi zpěváky byli nově i muži, z původně dívčího sboru tak vznikl sbor smíšený a tentokrát nastoupila do pozice umělecké vedoucí Jana Válková, v této roli setrvala 10 let. Do roku 2004 vystupovalo uskupení pod názvem Smíšený komorní sbor z Tachova a stejného roku byl název zkrácen na ten současný. Soubor má momentálně dva sbormistry, Zuzanu Černou a Tomáše Matese, kolem dvaceti členů ve věku od 16 do 50 let a v repertoáru lze nalézt úpravy moderních skladeb, lidové písně a díla duchovní i světské klasické sborové tvorby od středověku po soudobou hudbu. Zkoušky probíhají pravidelně každý pátek od 19:30 v zámeckém mlýně v Tachově.

V Tachově od roku 1988 působilo také, mimo výše zmíněných sborů, smyčcové kvarteto Allegro pod vedením Karla Chaloupeckého. Vystupovalo po celém tachovském okrese, ale i mimo něj, až do smrti jeho uměleckého vedoucího roku 2012.

Na základě výše uvedených informací lze zcela jistě konstatovat, že Tachov má v dnešní době skutečně bohatý kulturní život, na němž se podílí celá řada různých hudebních, tanečních či literárně dramatických uskupení, jež vystupují po celém tachovském regionu, ale také mimo něj.

⁵ Smíšený komorní sbor z Tachova KOZTliveCZ. *Několik slov o sboru*. [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <http://www.koztlive.cz/cesky.htm>.

2 Tachovský dětský sbor

Neochvějnou součástí hudebního života a kultury tachovského okresu je již několik desetiletí sborový zpěv. Tato skutečnost je dána především dlouholetou tradicí Tachovského dětského sboru, založeného roku 1973 a fungujícího dodnes. Soubor se během své existence zúčastnil mnoha zahraničních i tuzemských soutěží a festivalů, výměnných pobytů a má bohatou koncertní činnost. Díky svým úspěchům a trvalé spolupráci s partnerskými sbory je znám po celé České republice i mimo ni, a proto si bezesporu zaslouží více pozornosti.

Zásadní osobností spjatou s TDS je Josef Brabenec, který sbor založil a od té doby působí jako jeho přední sbormistr. Další dlouholetou sbormistryní je Jana Válová, věnující se především práci v přípravných odděleních.

Kromě Tachovského dětského sboru funguje v Tachově také ženský sbor pod vedením Hany Michalcové a od roku 1996 také smíšený sbor, dnes vystupující pod názvem KOZTliveCZ.

2.1 Založení a historie Tachovského dětského sboru

2.1.1 Vznik TDS

Prvopočátky Tachovského dětského sboru sahají do roku 1967/68, kdy vznikl při základní škole v ulici Karolíny Světlé, dnes v ulici Hornické, dětský sbor, složený z vybraných žáků druhého stupně, kteří chodili na nepovinný předmět sborový zpěv. Škola se svým počtem 700 žáků byla největší v celém tachovském okrese. V této době zde Josef Brabenec vyučoval hudební výchovu a ruský jazyk, a protože mu sborový zpěv nebyl cizí, ujal se vedení nově vzniklého tělesa. Brabenec měl zároveň na starosti organizaci veřejných školních akademií, probíhajících v té době v Lidovém domě, a proto bylo hlavním úkolem tohoto uskupení účastnit se těchto akcí, které zakončovaly celý školní rok. Sbor většinou vystoupil v úplném závěru akademie, přičemž na pódiu v tu chvíli zpívalo 80–90 dětí.⁶ Zkoušky probíhaly nepravidelně, někdy i nárazově např. v sedm hodin ráno v tělocvičně, v závislosti na jednotlivých vystoupeních, trvaly většinou dvě hodiny. Počet členů se pohyboval kolem sedmdesáti. Repertoár nebyl příliš bohatý, tvořilo ho pouze několik písní.

Zlomový byl v tomto směru školní rok 1970/71, neboť sbor začal pravidelně zkoušet jednou týdně po dvou hodinách. V rámci pravidelnější práce se sborem pomáhal s nácvikem další pedagog - Milan Michl, což značně urychlilo nastudování nového materiálu. Nacvičovalo se odděleně dle jednotlivých hlasů. Většinu repertoáru tvořily především různé druhy písní

⁶ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

(lidové, pionýrské, dělnické), nejčastěji ve dvojhlasu. Tento program byl zvolen z důvodu oslav 50. výročí založení KSČ a kvůli vystupování tělesa v úvodu různých předvolebních schůzí a shromáždění. „Byli jsme schůzovní soubor, takže se zpívalo třeba osmdesátkrát za rok“.⁷ Se sborem později začala vystupovat kapela složená ze studentů Gymnázia Tachov, mezi jejíž členy patřil klavírista J. Chaloupecký, kytarista P. Rösch, trumpetista J. Kadlec,⁸ bicista O. Mužík a na basovou kytaru hrál M. Šitera.⁹

O rok později byli do uskupení přijati také žáci pátých tříd a pro potřeby instrumentální kapely a sboru zakoupil odbor školství okresního národního výboru nové hudební nástroje, zesilovač a reproduktory. V září roku 1972 se přidali žáci čtvrtých tříd a počet členů se tak ustálil na 60.

Přelomovou událostí v dalším vývoji sboru byl koncert souboru z Hermsdorfu z bývalé NDR, jenž v Tachově proběhl v červnu roku 1973. Nejednalo se pouze o sbor, nýbrž také o instrumentální kapelu, a součástí celého vystoupení byly různé artistické výstupy a akrobatická jízda na kolech. Tato událost zanechala ve městě velký dojem a poprvé se objevila myšlenka založit vlastní sbor, se kterou přišlo Městské kulturní středisko. Roku 1973 se myšlenka stala skutečností a vzniklo těleso nazvané Tachovský dětský sbor Městského kulturního střediska.

2.1.2 Vývoj TDS

Jádro tohoto nového uskupení bylo tvořeno žáky obou základních tachovských škol (v Kostelní ulici, v ulici Karolíny Světlé), kteří úspěšně složili talentovou zkoušku. O zpěv ve sboru byl v té době veliký zájem, takže nábor nových zpěváků trval od rána až do večerních hodin. Prvním a hlavním sbormistrem se stal Josef Brabec, s dělenými zkouškami a nácvikem mu i nadále pomáhal Milan Michl a nově také Jana Janečková. Roli instrumentální kapely převzala klavíristka Alena Bartáková působící od té doby jako korepetitor. Zkoušky z počátku probíhaly v posluchárně školy, zpěváci seděli na lavicích v řadách, ale protože tyto podmínky nebyly příliš příznivé pro pravidelnou práci, byla zřízena nová zkušebna v sále MěKS.

Kromě výše zmíněného sboru je ve stejném roce založen také první přípravný sbor s názvem Sluníčko. Jeho vedení se společně chopily Věra Kliková a Taťána Rozsypalová. Kvůli

⁷ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

⁸ Dnes kapelníkem Dechového orchestru mladých při ZUŠ Tachov.

⁹ ŠANTOROVÁ, M.: *Tachovský dětský sbor (Absolventská práce)*. Konzervatoř Plzeň. Plzeň, 1998. str. 8.

omezené kapacitě bylo ze 115 uchazečů vybráno pouze 40 zpěváků. I toto oddělení zkoušelo pravidelně dvakrát týdně a bylo tvořeno žáky třetích a čtvrtých tříd.

V prosinci roku 1973 sbor poprvé vystoupil na slavnostním zasedání ve Stříbře a 3. května následujícího roku se uskutečnil historicky první samostatný koncert, který se konal v kině Hraničář. Obě oddělení se zúčastnila také první krajské soutěže dětských sborů v Plzni, Sluníčko si odvezlo první místo a hlavní sbor TDS místo druhé. Obě tělesa měla během prvního roku svého působení dohromady 38 vystoupení.

Vzhledem k neustupujícímu zájmu bylo v listopadu roku 1974 založeno druhé přípravné oddělení nazvané Plamínek pod vedením Josefa Brabence a navštěvovali ho zpěváci druhých a třetích tříd. Ve školním roce 1974/75 měly všechny sbory dohromady 152 členů. Ve stejném roce proběhla první sborová výměna se Sušickým dětským sborem a TDS se poprvé objevuje v televizi a v rozhlase. Za zmínku také stojí první zahraniční zájezd do bývalé NDR, konaný roku 1975. Zásadním momentem ovlivňujícím další fungování sboru bylo uskutečnění prvního prázdninového soustředění (tábora) v Trpístech, které trvalo 14 dní a účastnilo se ho 55 dětí. Tímto byla založena tradice letního soustředění, trvající od roku 1975 dodnes.

Během roku 1979 vznikla poslední dvě přípravná oddělení, a to konkrétně Cvrčci, složení z žáků prvních tříd, a v listopadu poté také předškolní sbor Cvalíci, který zanikl během školního roku 1989/90, byl znovuotevřen roku 1992 a opět pozastaven roku 1996. Od té doby se otvírá pouze v případě dostatečného počtu zpěváků z mateřských škol. O chod prvního zmíněného souboru se starala Milena Šantorová a nejmladší děti měl na starost Josef Brabenec. Díky vzniku dalších oddělení se počet všech členů navýšil a pohyboval se tudíž kolem 250.

V následujících letech proběhlo mnoho výměn s partnerskými sbory, zájezdů a festivalů a nespočet koncertů. Na tuto problematiku je konkrétněji zaměřena jedna z následujících kapitol.

Na počátku roku 1993 byl na popud bývalých a starších členek sboru nově založen Komorní dívčí sbor, vedený Josefem Brabencem, a měl kolem 15 zpěváků. TDS v té době slavil 20. výročí. Vzhledem k časové náročnosti a nutné účasti na zkouškách byl sbor po roce dočasně zrušen. Do činnosti se znovunavrátil roku 1996 a jeho hlavní sbormistryní se stala Jana Válková, do souboru se přidali také muži, takže nové těleso neslo název Smíšený komorní sbor

z Tachova.¹⁰ Roku 2004 byl název zkrácen na KOZTliveCZ. V současnosti má dva sbormistry, jimiž jsou Zuzana Černá a Tomáš Mates.

2.1.3 Tachovský dětský sbor v současnosti

V dnešní době tvoří Tachovský dětský sbor tři přípravná oddělení - Cvrčci, Plamínek, Sluníčko a poté koncertní hlavní sbor TDS. Ve sboru působí dva stálí sbormistři a dva korepetitoři. Podrobnějšímu popisu struktury Tachovského dětského sboru je věnována následující kapitola.

Momentálně je zásadním problémem nadále klesající počet členů. Ve školním roce 2019/20 bylo přihlášeno pouze 125 dětí a z toho 40 z nich zpívá v koncertním tělesu, což je oproti předchozím rokům o 10–20 zpěváků méně. Kvůli nízkému počtu zájemců jsou do hlavního sboru přijímáni mladší a méně schopní zpěváci, což má zásadní vliv na výběr repertoáru a na účast na významných soutěžích a festivalech, a proto výsledná kvalita sboru bohužel klesá. Byly také sníženy požadavky k postupu do vyšších oddělení. Josef Brabenec řeší také budoucnost sboru, neboť mu příští rok bude již 82 let a je nutné nalézt vhodného nástupce či alespoň pomocného sbormistra.

Za úbytkem zájemců o sborový zpěv může stát hned několik důvodů. Děti mají v dnešní době větší výběr ze zájmových kroužků, častokrát dávají přednost sportu. Někteří mají dle sdělení sbormistra také problém se striktním dodržováním pravidelných zkoušek a s dalšími pravidly. Mnoho nových zpěváků ve sboru příliš dlouho nevydrží, neboť zde nemají kamarády, kteří by je, kromě hudby samotné, u sborového zpěvu drželi. Dobrá parta a pravidelné zájezdy jsou jedny z hlavních důvodů oblíbenosti sboru. Významným faktorem jsou samotné osobnosti sbormistrů, jež jsou i v dnešní době pro zpěváky velkou inspirací.

I Tachovský dětský sbor zasáhla pandemie koronaviru, která na několik měsíců znemožnila pravidelné zkoušky. Přestože od května roku 2020 bylo možné za specifických podmínek znovu začít zkoušet, docházka dětí byla a je velmi nepravidelná a další práce na novém materiálu tak postrádá smysl. Zrušily se také každoroční koncerty a zahraniční zájezd do San Marina. Nejen kvůli pandemii, ale především kvůli malému počtu zpěváků a překvapivě i zájemců neproběhlo poprvé od vzniku sboru klasické letní soustředění (tábor) mimo Tachov. To se konalo podle sdělení sbormistra v srpnu roku 2020 v zámeckém mlýně a zpívalo se pouze od rána do poledne. Soustředění v létě 2021 se uskutečnilo taktéž pouze ve sborové zkušebně.

¹⁰ Smíšený komorní sbor z Tachova KOZTliveCZ. *O nás*. [Online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <http://www.koztlive.cz/cesky.htm>.

2.2 Struktura Tachovského dětského sboru

Jak již bylo zmíněno výše, sbor má v dnešní době tři přípravná oddělení a jeden hlavní koncertní sbor. Na začátku každého školního roku jsou vybíráni noví zpěváci ze tří základních a pěti mateřských škol v Tachově. Do sboru se mohou dobrovolně přihlásit samozřejmě i žáci z jiných škol v tachovském okrese. Jana Válová navštěvuje 1. a 2. třídy a Josef Brabenec 3. a 4. třídy základních škol a mateřské školky, v pátých třídách je rozdán pouze informační leták. Děti, které mají zájem, jsou na několik minut uvolněny z vyučování a prozkoušeny sbormistry. Poté jsou vyrozuměny o svém výsledku a je jim umožněno nastoupit do některého ze sborů.

2.2.1 Cvrčci

Nejmladší přípravné oddělení, nesoucí jméno Cvrčci, je tvořeno dětmi z mateřských škol a z prvních tříd. Pro přijetí častokrát postačí čistý zpěv některé jednoduché lidové písně. Od jeho založení do roku 1994/95 sbor vedla Milena Šantorová a školního roku 1996/97 se hlavní sbormistryní stala Jana Válová a je jí až dodnes. Krátkou dobu s ním pracovala také Alena Bartošová (1,5 roku působení). Zkoušky se konají pravidelně každé úterý od 16:00 do 16:45. Na klavír přes 20 let soubor doprovází Ilona Humlová.

Ve Cvrčcích je dbáno především na postupné získávání základních pěveckých návyků. Zkoušky jsou vedeny zábavnější formou a prostřednictvím hry se tak u dětí systematicky rozvíjí dechová, pěvecká a artikulační technika. Většina repertoáru je složena z lidových a umělých písní, které jsou velmi často doprovázeny jednoduchou choreografií.

2.2.2 Plamínek

Sbor Plamínek, který byl založen roku 1974, tedy o pět let dříve než Cvrčci, je složen ze žáků druhých a třetích tříd. Toto oddělení má již 19 let na starost taktéž Jana Válová a korepetuje Ilona Humlová. Ve vedení se vystřídala Milena Šantorová, Josef Brabenec a Alena Bartošová. V současné době zkouška probíhá každé úterý od 14:15 a trvá hodinu a půl.

Oproti předchozímu oddělení jsou zde zkoušky oproštěny od přílišných jednoduchostí (napodobování zvuků přírody a zvuků kolem sebe) a během rozezpívání se již objevují některá základní pěvecká cvičení v rámci možností takto mladého hlasu. Zpěváci se seznamují s lidovým dvojhlasem, kánony a na konci roku jsou schopni zazpívat quodlibet. Na konci roku proběhne přezkoušení Josefem Brabencem a ten si schopné a připravené děti převezme příští školní rok do Sluníčka.

2.2.3 Sluníčko

Poslední přípravný sbor sdružující děti ze třetích až čtvrtých (maximálně pátých) tříd nese název Sluníčko a založen byl roku 1973. Prvních 5 let jeho fungování byl veden Věrou Klikovou, jeden rok Tamarou Bernardovou a poté od roku 1979 stávajícím sbormistrem Josefem Brabencem. I zde je korepetitorkou Ilona Humlová. Tento sbor zkouší již dvakrát týdně, a to v pondělí a ve čtvrtek od 14:15 do 15:45 včetně přestávky.

Před odjezdem na soustředění a následným přijetím do hlavního sboru jsou zpěváci na konci roku „přezkoušeni a ti, kteří prokážou své rytmické dovednosti a jsou schopni bez problémů zazpívat sborovou píseň *Páni muzikanti a druhý nebo třetí hlas ze tříhlasé úpravy lidové písně Černé oči, jděte spát, jsou vybráni mezi účastníky letního soustředění.*“¹¹

S termínem konání tábora a jeho programem jsou seznámeni rodiče na informativní schůzce. Aby mohl být zpěvák přijat do hlavního sboru, musí na konci soustředění předvést svou znalost části nově nastudovaného repertoáru a jednoho složitějšího kánonu, s čímž mu pomáhá přidělený "patron", kterým je starší člen sboru s víceletou zkušeností zpívající ve stejném hlasu jako nováček. Poté je přijat mezi členy koncertního tělesa.

2.2.4 Hlavní sbor Tachovského dětského sboru

Do hlavního sboru bylo z počátku vybíráno nevelké procento dětí a většinou šlo o ty nejtalentovanější a nejšikovnější. Ukončení čtvrté třídy tedy nutně nevedlo k přijetí do sboru hlavního. Nutností byl také minimálně jeden rok ve Sluníčku, pokud dítě neabsolvovalo alespoň jednu přípravku. Od těchto požadavků se ale postupem času muselo slevit, neboť se rapidně snížily počty zpěváků a nebylo příliš z čeho vybírat. Přesto by bylo nepochybně vhodné, aby zpěvák již měl nějaké zkušenosti se sborovým zpěvem a nebyl poté překvapen organizací sboru, povinnostmi zpěváka a především nastudováním nového a komplikovanějšího materiálu. Měl by mít již osvojené základní pěvecké návyky a být seznámen s pěveckou technikou.

Sbor vede od jeho založení Josef Brabenec dodnes. Korepetitorkou je v současné době Miroslava Poustková (19 let působení), dlouhodobě s tímto oddělením spolupracoval také klavírista Emilián Dekoj (16 let působení) či Milena Šantorová-Vomáčková (5,5 roku působení).

Zkoušky probíhají dvakrát do týdne, a to konkrétně pondělky a středy od 16:45 do 18:00 opět včetně přestávky. V současné době zpívají ve sboru i žáci čtvrtých tříd, což je v historii sboru

¹¹ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

zcela mimořádná událost.¹² Zpěvákům opouštějícím sbor bývá kolem 18 let, pokud neodejdou z Tachova za studiem, v tom případě odcházejí v 15 letech.

Kromě každoročního letního soustředění se pravidelně koná také podzimní a jarní soustředění, obě bývají většinou víkendová. Pokud je ve sborovém plánu náročnější koncert, zájezd či jiná výjimečná událost, zkouší se i v jiném mimořádném termínu.

Dítě nově přijaté do hlavního sboru je označováno za "nováčka" a je mu i nadále k dispozici jeho "patron". Během prvního roku probíhá pravidelné doučování sbormistrem a také prezkušování. Při samotné zkoušce jsou z vybraných skladeb, o nichž vědí zpěváci dopředu, některé náhodně vybrány a daný člen sboru na zvolených písních musí doložit svou znalost repertoáru. Některé skladby zpívají již dvojhlasně s jiným z nováčků a jejich výsledky jsou posléze obodovány.

¹² Kroniky TDS uložené v zámeckém mlýně v Tachově.

3 Vedení Tachovského dětského sboru

Během existence sboru se v jeho vedení nevystřídal příliš velký počet sbormistrů. Sbormistrem hlavního sboru je od jeho založení až dodnes Josef Brabenec, který inicioval i jeho založení. Přes 40 let vede také nejstarší přípravné oddělení Sluníčko. To měla z počátku na starost Věra Kliková (5 let působení ve sboru).

Nejmladším přípravným oddělením se více jak 15 let věnovala Milena Šantorová, jež současně vyučovala na ZŠ a hrála na housle v komorním kvartetu Allegro Karla Chaloupeckého. Od roku 1995 trpěla vážnou nemocí, což jí znemožnilo pracovat se sbory. V té době ji střídavě zastupovala Alena Bartošová a Jana Válová. Kvůli svému špatnému zdravotnímu stavu se ani později nemohla do svého zaměstnání navrátit a roku 1998 nemocí podlehla.

V současné době má Tachovský dětský sbor dva hlavní sbormistry, jimiž jsou Mgr. Josef Brabenec, který má na starost Sluníčko a hlavní sbor, a poté Mgr. Jana Válová, vedoucí nejmladší přípravná oddělení, tedy Cvrčky a Plamínek. Aktivně s přípravkami pracuje od roku 1992, roku 1997 se stala jedinou sbormistryní Cvrčků a o dva roky později taktéž Plamínku.

3.1 Mgr. Josef Brabenec

Josef Brabenec se narodil 25. června 1941 ve Strakonících. Matka pocházela ze Slovenska a otec z jižních Čech. Rodiče se seznámili ve vlaku na Slovensku v době, kdy jeho otec pracoval v Bratislavě na ředitelství Československých státních drah. Po vzniku Slovenského státu jim byl nabídnut podnájem v jižních Čechách a celá rodina se tam přestěhovala. Nejmladší roky prožil s rodiči a s o dva roky starší sestrou v Protivíně. Po válce, v době, kdy probíhalo osidlování pohraničí, se přemístili do Tachova (1947) a již zde zůstali.

Nepocházel z hudební rodiny, otec byl do hudby zapálený, ale ani jeden z rodičů na nic nehrál, avšak svým dětem hudební vzdělání dopřáli. Již od útlého věku měl on i jeho sestra soukromé lekce houslí u kapelníka Jáchyma, neboť v té době v Tachově ještě nebyla žádná hudební škola. Po jejím založení roku 1953 oba sourozenci docházeli na hodiny sem. Josef Brabenec se dále věnoval také hře na tenor a trumpetu. Kromě hudby "dělal" také některé sporty (fotbal a hokej) a chodil hrát loutkové divadlo.

V posledním ročníku základní školy si podal přihlášku na plzeňskou konzervatoř (obor hra na housle), avšak přijímací zkoušku se mu nepodařilo úspěšně složit, a proto po ukončení

základního vzdělání začal studovat obor ruský jazyk a hudební výchova na Pedagogické škole pro vzdělávání učitelů národních škol v Plzni. Studia úspěšně zakončil roku 1959 a ve svých 18 letech začal vyučovat na jednotřídních a dvoutřídních vesnických školách. Zde se poprvé setkal s prací s větším sborovým tělesem. „*Tam už jsem s dětmi zpíval, když byly různé besídky, tak jsem to s nimi zkoušel. Později jsme s panem učitelem Michlem založili takový sborový kroužek a ono to postupně nabývalo.*“¹³

Než nastoupil na základní vojenskou službu, využil své hudební vzdělání ke hře v tachovském big bandu. Soubor vystupoval při různých příležitostech, avšak všichni hráli především pro radost. Kapela měla sedmnáct stálých členů, což nebylo v té době neobvyklé.

V době výkonu povinné vojenské služby podal přihlášku na Pedagogickou fakultu v Plzni, konkrétně měl zájem o studium oboru hudební výchova a ruský jazyk. V rámci studií probíhala o prázdninách soustředění a v sobotu konzultace s vyučujícími. Dálkové studium začal po skončení vojenské služby a zároveň se navrátil k hraní v big bandu, s nímž vystupoval ve vinárnách, při oslavách a na jiných podobných akcích. Pedagogickou fakultu úspěšně zakončil roku 1968, v té době již pět let vyučoval své dva obory na základní devítileté škole v ulici Karolíny Světlé (dnes Hornická ulice). Stejného roku si vzal za ženu Jaroslavou Brabencovou, rozenou Kvíderovou. Společně vychovali dvě děti, Pavla a Martinu.

Poprvé se s povoláním sbormistra a se systematictější prací se sborem setkal roku 1967 na zmíněné základní škole v rámci vlastního menšího sborového kroužku, který se postupně rozrůstal až na 80 dětí. Později mu dal ředitel školy za povinnost vystupovat s tímto tělesem na školních akademiích. Začal vyučovat sborový zpěv jako nepovinný předmět s dotací dvou hodin, neboť se v této činnosti osvědčil a práce se sborem se mu zalíbila. Vypomáhal mu s tím kolega Milan Michl.

Zásadní událostí v Brabencově dalším profesním životě bylo založení Tachovského dětského sboru roku 1973 na popud Městského kulturního střediska. Sbor vznikl díky spojení obou školních sborů fungujících v té době na obou základních školách. Podrobnosti vzniku sboru jsou zmíněny v kapitole výše. Josef Brabenec se tedy ujal vedení nově vzniklého tělesa a během svého působení založil všechna přípravná oddělení.

Významným posunem v dalším rozvoji bylo také získání stálého prostoru ke zkoušení a k ukládání a archivování not a dalšího sborového materiálu. Roku 1986 byla zkušebna sboru natrvalo přesunuta ze sálu MěKS do prostorů historické budovy zámeckého mlýna. Na tomto

¹³ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

místě se nachází i pracovna Josefa Brabence. Díky této skutečnosti získal sbormistr pro sebe i pro sbor možnost samostatné a nerušené práce.

Za celou dobu studií na vysoké škole bylo nutné složit pouze jeden dílčí zápočet z dirigování a ze sboru, a proto Josef Brabenec považoval za nutné se dále v tomto směru vzdělávat. Aby se sborem odváděl kvalitní práci, jezdil po republice na různé sbormistrovské semináře a na konzultace se zkušenými sbormistry, častokrát byly do Tachova na semináře zvány významné sbormistrovské osobnosti, např. manželé Uherkovi z Liberce (Severáček), Ivan Sedláček (Kantiléna Brno), Vladislav Souček (Radost Praha), Jaroslav Dostalík z Brna, Čestmír Stašek atd. Všechny tyto významné sbormistrovské osobnosti na něj měli velký vliv, sám dodává, že „*všichni přinášeli svojí originalitu a my jsme z toho byli samozřejmě na větvi a byli jsme z toho nadšeni.*“¹⁴ Navštěvoval také semináře v Sušici věnované především dramaturgii sboru, dirigování a hlasové výchově. V těchto směrech se vzdělával nejvíce a nejpodrobněji, neboť byl, jako mnoho dalších sbormistrů jeho generace, v tomto ohledu samouk.

Brzy se dostavily výsledky Brabencovy kvalitní a systematické práce, čímž byly úspěchy všech oddělení nejprve na různých sborových soutěžích a festivalech v České republice a později také mimo ni. Mezi velká ocenění patří například získání 1. ceny cum laude na soutěžním festivalu v Neerpeltu v Belgii roku 2002 a také roku 2008, dále poté zlatý diplom z Mezinárodního sborového festivalu Riva del Garda v Itálii atd. Během svého působení natočil se sborem také čtyři CD a několik kazet. Této problematice se dále věnuje samostatná kapitola.

Roku 1993 se přihlásil na konkurz ředitele Základní umělecké školy, neboť ZUŠ přestala financovat korepetitorky sborů a vyskytly se finanční problémy. Především díky svým dlouholetým zkušenostem v praxi konkurz vyhrál. Kromě práce se sborem na poloviční úvazek se tedy 1. září roku 1993 stal ředitelem. Sbor nedlouho poté přešel pod ZUŠ, čímž si zajistil velmi dobré podmínky pro své další fungování a v neposlední řadě byla vyřešena také jeho finanční stránka.

Roku 2004 odešel do penze, ale přesto veškerý svůj volný čas i nadále věnuje Tachovskému dětskému sboru. Momentálně má osm hodin týdně na Sluníčko a hlavní sbor, některé další hodiny jsou na doučování nováčků. Na zkouškách nedoprovází rozezpívání a zpěv hrou na klavír, nýbrž hrou na housle, které k němu neodmyslitelně patří. Sám však tuto skutečnost

¹⁴ Rozhovor s Josefem Brabencem. In: YouTube [online]. 22. 02. 2021 [cit. 2021-05-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oo1cUHiM-SU>. Kanál uživatele Klub sbormistrů.

považuje za celoživotní handicap. Dnes je již hra na klavír součástí studijního plánu oboru sbormistrovství.¹⁵

Důležitou součástí Tachovského dětského sboru je, kromě Josefa Brabence, taktéž jeho manželka, Jaroslava Brabencová, která sbor doprovází na téměř všech zahraničních zájezdech, výměnách a sborových soustředěních. Stará se také o mnoho organizačních záležitostí, jež se týkají fungování všech oddělení, jakými jsou např. hledání a získávání sponzorů na zájezdy, organizace letních táborů, koncertů atd.

Tachovským dětským sborem prošla taktéž Brabencova dcera Martina a syn Pavel. Letních soustředění se jako zpěváci účastnili i jeho vnoučata (Tereza Pokorná a sourozenci Markéta a Jan Brabencovi). V posledních letech jezdí Tereza s Markétou na letní soustředění jako táborové vedoucí. Ani jeden z výše zmíněných se dnes hudbě nevěnuje profesionálně.

Na zkouškách i koncertech vždy panuje velmi příjemná a kreativní atmosféra, zkoušky bývají plné sbormistrových vtipů a historek ze života, které si každý zpěvák značně užívá. Některé jeho "hlášky" si členové sboru pamatují dodnes. Svě "děti" neustále motivuje nejen ke zpěvu a k lepším výkonům, ale také jim přibližuje kouzlo a rozmanitost sborového zpěvu a neustále jim tak připomíná, jak krásná může hudba být. Mnoho bývalých členů se díky němu i nadále věnuje hudbě a zpěvu jak pro radost, tak profesionálně.

Stejně jako Tachovský dětský sbor, tak i osobnost Mgr. Josefa Brabence je významně spjata s kulturou a hudebním životem v tachovském okrese. Díky svému neutuchajícímu elánu a chuti do práce s dětmi dokázal sbor z malého města dovést mezi nejlepší v České republice a získal si tak úctu a uznání široké veřejnosti.

V závěru mého rozhovoru s panem sbormistrem jsem se také zeptala na to, zda by pro nás měl nějaké doporučení, které se týká toho, jak zůstat stále tak energický a inspirativní, co učinit, aby nám v pokročilém věku nedošel elán a aby nás to, co děláme, stále naplňovalo. Odpověděl, že *„na to žádný recept není, to se do toho ten člověk musí zažrat a hledat někoho, kdo to umí líp, aby získal nějakou zkušenost a pracoval na sobě. Ono je to zkrátka jako lavina.“*¹⁶

Sbormistr Josef Brabenec získal za své celoživotní působení se sborem Cenu Františka Lýska (1995)¹⁷, Cenu Bedřicha Smetany (2011) a v současnosti je též členem Odborné rady

¹⁵ Studijní plány Pedagogické fakulty UK. [Online]. [cit. 2020-07-01]. Dostupné z: <http://studium.pedf.cuni.cz/karolinka/2019/plany.html>.

¹⁶ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

¹⁷ Největší republikové ocenění sbormistrů dětských sborů získávané za mimořádný přínos sbormistrovské činnosti.

ARTAMA Praha pro dětské sbory. Pravidelně bývá zván ke členství v porotě různých sborových soutěží.

3.2 Mgr. Jana Válová

Jana Válová, za svobodna Marešová, se narodila 14. května 1966 v Hořovicích. Své dětství neprožila ve středních Čechách, nýbrž v jižních, neboť její rodiče získali možnost zrekonstruovat bydlení v Milevsku, kam se nedlouho poté celá rodina přestěhovala. Žádný z rodičů se hudbě nevěnoval profesionálně, pouze matka aktivně zpívala ve sboru, díky čemuž si Jana Válová začala postupně budovat pozitivní vztah k hudbě.

Od útlého věku si velmi přála hrát na klávesový nástroj, a proto začala studovat hru na klavír na LŠU Milevsko, kde navštěvovala třídu Marie Haluškové, u které absolvovala první i druhý cyklus. Kromě hudby se věnovala také volejbalu.

Během studia základní školy byla vybrána mezi budoucí zpěváky do nově vznikajícího dětského sboru. Toto těleso vzniklo roku 1972 na popud Anděly Maršákové, vyučující v té době na 1. ZŠ a taktéž na LŠU Milevsko. Milevský dětský sbor fungoval pod Klubem pracujících a byla zde zařízena také zkušebna, od roku 1979 pracuje při Základní umělecké škole Milevsko a Domu kultury. Díky členství ve sboru zažila Jana Válová první sborové soutěže a výměny. V tomto uskupení se nadchla pro sborový zpěv, čehož byla příčinnou nejen samotná činnost v souboru, ale z velké části taktéž osobnost Anděly Maršákové. *„Paní Maršáková pro mě byla vzorem, intuitivně mi padla do oka a velmi jsem se v ní vzhledla. Neovlivnila nás pouze po hudební stránce, ale i lidsky. Osobnostní rovinnu považuji za velmi důležitou. Proto jsem se rozhodla, že bych jednou chtěla být tak dobrá jako ona.“*¹⁸

Po absolvování základního vzdělání roku 1980 nastoupila na Gymnázium Milevsko a i zde chodila do dívčího sboru, který vedla Hana Resslerová, jež byla současně také její třídní učitelkou a vyučovala hudební výchovu a český jazyk. Toto těleso vystupovalo většinou na různých školních a politických akcích. Repertoár tvořily ruské písně ve vícehlasech, úpravy moravských a českých lidových písní a některé skladby české sborové literatury (B. Martinů, L. Janáček, A. Dvořák).

Po střední škole chtěla jít studovat psychologii, nakonec se však rozhodla pro Pedagogickou fakultu v Českých Budějovicích především proto, že *„mě to vždycky táhlo k dětem, byla jsem praktikantkou v pionýru a v turistickém kroužku, jezdila jsem na tábory. Měla jsem také štěstí na třídní učitelky, které byly velmi inspirujícími osobnostmi. Hodně jsem se věnovala hudbě,*

¹⁸ Telefonický rozhovor s Janou Válovou dne 21. 4. 2020.

*hrála jsem na klavír a zpívala ve sboru. Vždycky mě to zkrátka s dětmi bavilo, a proto jsem se přihlásila na pajdu.*¹⁹ Kvůli svému kladnému vztahu k hudbě a dvěma cyklům absolvovaným na LŠU si zvolila jako hlavní obor hudební výchovu. Jako druhý obor si vybrala ruský jazyk, neboť dříve nebylo tolik možných kombinací jako dnes a na český jazyk, který byl druhou možností, se hlásila většina uchazečů.

Dle sdělení sbormistryně byl během studia kladen důraz na znalost harmonie a intonace, klavírní schopnosti získané v LŠU byly celých pět let dostačující. Součástí studia hudební výchovy byla mimo jiné také výuka vedení sboru a sborový zpěv, přičemž oba předměty vyučoval Jiří Fuchs, který byl v té době taktéž sbormistrem Jihočeského vysokoškolského sboru, do něhož se posléze dostala i Jana Válová a zažila s ním první zahraniční zájezdy. Fuchs byl do své práce velmi zapálený, na zpěváky měl vysoké požadavky, což pro ni byla skvělá průprava a sama měla díky této zkušenosti ve své práci kde navázat. Vysokou školu úspěšně dokončila roku 1989.

V září stejného roku přijala nabídku výuky na půl pracovního úvazku na základní škole, v jejímž areálu se nacházela také základní umělecká škola, v níž taktéž nově vyučovala hru na klavír a hudební nauku. Zároveň navázala spolupráci s Milevským dětským sborem a sama zpívala v ženském sboru Anděly Maršálkové (dnes již sbor smíšený). Roku 1990 se vdala za Miroslava Válu a odstěhovala se do Tachova.

V Tachově získala na počátku 90. let místo učitelky na základní škole v Kostelní ulici a stala se členkou ženského sboru Emiliána Dekoje, kde zůstala pět let. Práci na základní škole přerušila roku 1992 odchodem na mateřskou dovolenou, narodila se jí dcera Eliška, o dva roky později také druhá dcera Tereza. Do tohoto zaměstnání se navrátila roku 1997. Obě dcery byly mnoho let členkami Tachovského dětského sboru.

Roku 1993 dostala první nabídku na spolupráci s Tachovským dětským sborem, dva roky zastupovala nemocnou Milenu Šantorovou ve vedení Cvalíků, což bylo pro Janu Válovou první seznámení s prací s předškolními dětmi ve sboru.

Ve školním roce 1996/97 byla oslovena, zda by natrvalo nepřevzala Cvrčky, tuto nabídku přijala a o dva roky později se stala hlavní sbormistryní také Plamínku. Z počátku hodně tápala, neboť byla zvyklá na práci se staršími dětmi a mentalitu mladších si musela zmapovat, taktéž se velmi rychle potřebovala seznámit s literaturou vhodnou pro tuto věkovou kategorii. V tomto ohledu jí nejvíce pomohly semináře Klubu sbormistrů, na nichž získala pod vedením

¹⁹ Telefonický rozhovor s Janou Válovou dne 21. 4. 2020.

zkušených sbormistrů odbornější vzdělání v oblasti dirigování, hlasové výchovy, přípravy repertoáru a v neposlední řadě si také obohacovala znalost sborové literatury. Semináře navštěvovala pravidelně po dobu deseti let, z počátku se účastnila téměř všech, později si vybírala jen některé z nich dle zaměření. Práci jí usnadnily též publikace a metodiky PaedDr. Aleny Tiché, Ph.D. zaměřené na hlasovou výchovu mladších dětí a taktéž materiály prof. PhDr. Evy Jenčkové, CSc. Načerpala tak mnoho námětů a inspirace k inovaci své dosavadní práce.

Roku 2003 ukončila pracovní poměr na základní škole a přijala trvalé místo na Základní umělecké škole Tachov, kde do té doby působila pouze jako externí zaměstnanec. Vyučovala hudební nauky, sólový zpěv a nadále působila jako sbormistryně v TDS, vypomáhala také při dělených zkouškách hlavního sboru. O dva roky později se stala ředitelkou ZUŠ a tuto pozici zastává dodnes.

Kromě výše zmíněného vedla Jana Válová od roku 1996 také znovuobnovený komorní soubor. Původně šlo o ženský sbor, avšak později se přidávali také muži a vznikl tak Smíšený komorní sbor z Tachova, viz kapitoly výše. Sbor byl veden jako občanské sdružení a od města měl pronajaté prostory v zámeckém mlýně, kde probíhaly pravidelné zkoušky. Roku 2006 spolupráci s tímto tělesem ukončila.

Do sborového repertoáru s oblibou řadí písně ze sbírek Písniček od Marie Kružíkové a písně od Mileny Rakové, neboť „jde o skladby s velmi zdařilými texty, zapamatovatelnou a chytlavou melodií, lze s nimi dobře pracovat a improvizovat. To děti velmi oceňují.“²⁰ Volí taktéž skladby v úpravách M. Uherka, Ebenovu tvorbu, písně z Kolotoče her, písní a říkadel či pro ozvláštňení skladby J. Uhlíře a Z. Svěráka. Jednotlivá díla jsou někdy obohacena jednoduchou choreografií a hrou na tělo.

Mgr. Jana Válová se dětem v přípravných odděleních věnuje s maximální péčí, neustále rozvíjí jejich hudební schopnosti a na zkouškách vytváří milou a kreativní atmosféru. Aktivity se během nich neustále střídají, jsou zábavné a přizpůsobují se momentální situaci a rozpoložení sboru, což děti vždy ocení. Zpěváky to ve sborech baví a svou sbormistryni mají velmi rádi. Díky její snaze a pílí odcházejí poté do Sluníčka již opravdu schopní zpěváci.

3.3 Spolupracovníci TDS

Kromě dvou hlavních sbormistrů, Josefa Brabence a Jany Válové, kteří mají na starost nejen samotnou práci se sbory, ale také mnoho dalších organizačních činností, jako je např.

²⁰ Telefonický rozhovor s Janou Válovou dne 21. 4. 2020.

plánování koncertů, výběr repertoáru a příprava případné choreografie či sledování aktuálního sborového dění, se na pravidelné a především úspěšné činnosti sboru podílí také několik dalších důležitých osob.

Velmi významnou součástí každého sboru jsou korepetitoři, již zajišťují kvalitní klavírní doprovod. Během mnoha let působení TDS se na této pozici vystřídal několik výborných klavíristů, zmíním zde jen ty, kteří s ním spolupracovali a spolupracují nejdéle. Šestnáct let doprovázel hlavní sbor Emilián Dekoj a více než patnáct let působila jako korepetitor všech přípravných oddělení Milena Šantorová-Vomáčková. V doprovázení Cvalíků a Sluníčka vypomáhala po dlouhou dobu také Hana Pavelková. Dnes je klavíristkou všech přípravných oddělení Ilona Humlová, která na této pozici setrvává již více než dvacet let, a hlavní sbor má od roku 1997 téměř nepřetržitě na starosti Miroslava Poustková.

Zpěvákům a jejich pěveckému projevu se kromě sbormistra několik let věnovali taktéž hlasoví poradci, kteří pravidelně spolupracovali se sborem. Hlasovou přípravu zpěváků hlavního sboru TDS zajišťovala nejdelší dobu doc. PhDr. Vlasta Bokůvková, CSc., jež jezdila se sborem na letní soustředění a věnovala se především správnému zařazení zpěváků do jednotlivých hlasů, hlasové hygieně a pěvecké technice.²¹ Dva roky na zkouškách se zpěváky pracovaly také Taťána Rozsypalová či Tamara Bernardová. V dnešní době se této oblasti věnuje sbormistr Josef Brabenec, sám k tomuto tématu dodává, že *„když tu byl někdo, kdo tomu rozuměl, tak mi sem chodil do zkoušek. My jsme toho na pajdě moc neměli, takže jsme chodili na hlasové semináře a kurzy, abychom se to naučili. Teď momentálně si tuto přípravu poslední roky dělám sám, je to nevýhoda, protože já mám druhý bas, takže zpívám falzetem, nebo si to děti přizpůsobí.“*²² Hlasová výchova je obvyklou součástí každé zkoušky a trvá od patnácti do dvaceti minut. Této oblasti se sbormistr také věnuje během mimořádných hodin, na něž dochází především mladší zpěváci a kde sbormistr pracuje většinou se dvěma až třemi zpěváky z jednoho hlasu.

V rámci obvyklých zkoušek se také pravidelně konají zkoušky dělené, které slouží především k rychlejšímu a kvalitnějšímu nastudování repertoáru v jednotlivých hlasech. Vše se odehrává ve zkušebně ve mlýně, přičemž část hlasů zůstává se sbormistrem v přízemí a ostatní hlasy nacvičují se svými pedagogy v prvním patře ve sborové klubovně a na chodbě. Na tyto zkoušky pravidelně docházel od roku 1967 do roku 1990 sbormistrův kolega Milan Michl, kromě něj se sborem spolupracovala dva roky také např. Jana Janečková. V posledních letech

²¹ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

²² Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

vypomáhala s natrénováním samostatných partů též Jana Válová a krátkou dobu také Taťána Weiszová. Tyto dělené zkoušky jsou také nedílnou součástí letních soustředění, na něž za tímto účelem se sborem jezdí další vynikající sbormistři, jakými jsou např. doc. PaedDr. Zdeněk Vimr či Mgr. Josef Baierl.

Na organizaci a bezproblémovém chodu sboru se zásadně podílí sbormistrova žena, Jaroslava Brabencová, a také rodičovský výbor. Podrobnější organizační činnosti sboru je věnována jedna z následujících kapitol.

4 Symboly Tachovského dětského sboru

S Tachovským dětským sborem se pojí také několik různých předmětů a objektů, které se časem staly jakýmsi znaky celého souboru i samotného sbormistra Josefa Brabence. Několik z nich vzniklo brzy po založení sboru, např. jeho znak, plakáty a odznaky. Další z nich byly stvořeny či získány v průběhu dalších let. Do těchto symbolů bezpochyby patří i kostýmy, jež jsou důležitou součástí téměř každého většího vystoupení všech oddělení.

4.1 Sborový znak

Tachovský dětský sbor, stejně jako jiné nově vzniklé soubory, potřeboval po svém oficiálním ustanovení mít nějaký vlastní a reprezentativní znak. Josef Brabenec se v této záležitosti obrátil na svého kolegu a učitele výtvarné výchovy, později ředitele bývalé lidové školy umění – Františka Trobla, s nímž sdílel kabinet ve škole v Hornické ulici. Tachov je město, jehož historie je významně spojena s husitstvím, a proto si autor vybral pro ztvárnění sborového znaku polovinu husitské pavézy, na které je vyobrazen pták, dobývající se na vysokou notu, a která tvoří jeho významnou část. Díky tomuto nápadu se tak podařilo ve znaku propojit pěvecké a hudební motivy s historií města.

Kromě znaku vytvořil František Trobl pro sbor také několik plakátů, jež se v průběhu školního roku vylepovaly na nástěnkách. Postupem času byly nahrazeny plakáty novějšími, a to především z důvodu jejich velkého, a především nepraktického formátu. V dnešní době se tedy již nadále nepoužívají.

4.2 Zkušebna – Husmannův mlýn

Pro úspěšné fungování každého sboru je nutná zkušebna, kde by soubor mohl klidně a nerušeně studovat a cvičit nový repertoár. Stejný problém musel po vzniku Tachovského dětského sboru řešit také jeho sbormistr.

Před oficiálním ustanovením TDS trénovalo sborové těleso v učebně biologie a v tělocvičně školy v ulici Karolíny Světlé, dnes v Hornické ulici. Zkoušky zatím nebyly pravidelné, nebylo tedy nutné hledat pro něj lepší zázemí. Stejný prostor k nácvičce měl sbor také po zavedení pravidelných týdenních zkoušek i během prvního roku fungování Tachovského dětského sboru. Pro soustavnou práci však začaly být tyto podmínky nevyhovující, a proto byla zřízena nová zkušebna v sále Městského kulturního střediska. První zkouška zde proběhla roku 1974. Ani tato místnost nesloužila pouze pro potřeby TDS, a z tohoto důvodu nebylo tedy možné

zkoušky např. o něco protáhnout, či se neplánovaně setkat dříve, což mnohdy komplikovalo sbormistrovi práci. Z tohoto důvodu se začalo hledat vhodnější místo.

V následujících letech začala ve městě probíhat rekonstrukce zámeckého mlýna, který byl založen roku 1645 Filipem Janem Husmannem z Nemedy a nenacházel se v příliš dobrém stavu. Bylo nutné provést rozsáhlé opravy, aby ho mohl Svaz socialistické mládeže začít využívat jako klubovnu. Ten však již po nějaké době o budovu ztratil zájem. Nově měla začít sloužit jako dětské oddělení okresní knihovny, avšak ani pro tyto účely nebyla shledána jako vyhovující. Josef Brabenec v té době hledal vhodné zázemí pro práci se sborem, a tak využil dobré příležitosti a zažádal o její pronájem. Jeho žádosti bylo vyhověno, díky čemuž zde mohla 19. března roku 1986 proběhnout první zkouška hlavního oddělení Tachovského dětského sboru.²³ Od této doby slouží mlýn jako hlavní zkušebna a zároveň jako sborový archiv a pracovna sbormistra. Kromě Tachovského dětského sboru v těchto prostorech zkouší taktéž komorní smíšený sbor. Významnou událostí spojenou s tímto místem bylo také slavnostní znovuspuštění obnoveného mlýnského kola.

Hlavní sborová zkušebna a šatny pro zpěváky se nachází v přízemí mlýna. V místnosti, která s nimi sousedí, si sbormistr zřídil svou vlastní pracovnu. První patro slouží jako archiv sboru, jsou zde uschovány noty, fotografie, videonahrávky a další materiály spojené s TDS. Nejprostornější místností v tomto patře je klubovna, která se využívá např. k nacvičení nových skladeb v rámci dělených zkoušek, k občasnému přezkušování zpěváků či ke společnému sledování a analýze nahrávek sborových vystoupení.

V dnešní době si téměř každý občan Tachova v souvislosti se mlýnem představí právě Tachovský dětský sbor. Skutečnost, že je zámecký mlýn s TDS neodmyslitelně spjat, dokládá také skladba *Kolo kolo mlejnský*, která mu byla věnována roku 1993 a jejímiž autory jsou Miroslav Raichl (hudba) a Václav Fischer (text).

4.3 Sborová hymna – Brabenčí polka

Mezi symboly spojené s Tachovským dětským sborem patří také skladba Brabenčí polka. Jak již název napovídá, skladba byla pojmenována dle hlavního sbormistra Josefa Brabence. Tato píseň byla TDS věnována v říjnu roku 1979 a jejími autory jsou Václav Fischer (text) a Věroslav Neumann (hudba). „*Nebyli jsme v tomto ohledu jediní, vše vzniklo na popud textaře Václava Fischera. On napsal texty pro všechny přípravky a pro hlavní sbor vznikla právě tato Brabenčí polka. Hudbu nám k něčemu skládal třeba Miroslav Raichl, Ivo Bláha nebo*

²³ Kroniky TDS uložené v zámeckém mlýně v Tachově.

Věroslav Neumann.²⁴ O skladbách, které byly věnovány tomuto uskupení, podrobněji pojednává jedna z následujících kapitol.

Z této písně se postupem času stala sborová hymna, jejíž provedení je součástí téměř každého koncertu. Ani jeden rok nechybí v repertoáru a zpěváci, kteří projdou Tachovským dětským sborem, jsou s tímto kusem velmi dobře obeznámeni a rádi na něj po odchodu ze souboru vzpomínají.

4.4 Kostýmy hlavního sboru

Sbory mívají pro účely koncertování stanoven určitý způsob oblékání, některé mají své vlastní kostýmy a jiné třeba jen stanovenou jednotnou barvou a styl oblečení. Tachovský dětský sbor má k dispozici své vlastní kostýmy, které se v průběhu let měnily a vzniklo jich tak několik různých variant.

Úplně první kostýmy se skládaly z modrých šatů nad kolena a ze sytě červené haleny s dlouhými rukávy. Na nohách měly zpěvačky bílé podkolenky. Chlapci měli modré vesty a dlouhé kalhoty taktéž s červenou košilí s dlouhým rukávem. Byly vyrobeny z takzvaného dederonu, „*dederonky, hrozný, my jsme pro ně byli nahoře v severních Čechách, kde je šili. Děti se v tom potily, to bylo hrozný. My těch kostýmů máme kolem osmdesáti, tehdy bylo ve sboru plno dětí.*“²⁵ V těchto kostýmech koncertovalo hlavní oddělení několik let. Dnes jsou uschované ve skladu ve společenském areálu Mže.

Další z variant kostýmů byly např. modré sukně a modré vesty s bílou halenkou, ve kterých sbor poprvé vystoupil 19. března roku 1997 na koncertě pro rodiče, po němž následoval plánovaný zahraniční zájezd do Francie. Další verzí byly šaty ke kolenům, ke kterým nosili zpěváci bílé roláky, jež byly později nahrazeny stejnobarevnou košilí s tříčtvrtečním rukávem. Každému byly přiděleny také sborové boty, chlapci měli černé polobotky a dívky jednoduché bílé střevíčky na podpatku.

Poslední a nejnovější kostýmy se pro sbor šily ve školním roce 2006/2007 a poprvé v nich zpěváci vystoupili na každoročním vánočním koncertě v prosinci téhož roku. Šaty byly vínové barvy opět po kolena, avšak poprvé měly dlouhý rukáv, nebylo tedy nutné pořizovat k nim košile. Součástí byly také bílé kravaty, na jejichž konci byl vyobrazen sborový znak. Chlapci měli vesty a motýlky vínové barvy, bílou košili a černé kalhoty s modrým tónováním.

²⁴ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

²⁵ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

Obuv zůstala u všech zpěváků stejná. V těchto posledních modelech koncertují sboristé dodnes.

Kromě výše zmíněného sbor disponuje také bílými šálami a bílými čepicemi, které se používají na venkovní vystoupení v zimním období. Další variantou sborového oděvu jsou modré mikiny či bílá trička, přičemž na obou lze nalézt znak TDS. Nejčastěji se tyto svršky kombinují s černými kalhotami.

Veškeré kostýmy, včetně jejich starších modelů, jsou uloženy ve společenském areálu Mže, kde má sbor právě pro tyto účely zařízen vlastní sklad. Každý zpěvák má svůj kostým a svou obuv opatřenou jmenovkou a před koncerty si je většinou pod dohledem někoho z organizačního výboru sami vyzvedávají a po ukončení je opět vrací zpět.

5 Repertoár Tachovského dětského sboru

Slovo repertoár označuje souhrn všech nastudovaných a provozovaných hudebních skladeb, které má daný soubor na svém programu. Za celou dobu působení Tachovského dětského sboru se na něm objevila celá škála hudebních děl od renesančních motet po hudbu soudobou a populární.

V počátcích sboru nebyl repertoár příliš rozsáhlý, obsahoval jen několik lidových písní, později také písně dělnické či pionýrské, které byly nejčastěji upraveny do jednoduchých dvojhlasů a sloužily především k vystupování na školních akademiích a v úvodu různých shromáždění a podobných akcí. Postupně se však rozrůstal. Po několika letech již obsahoval kolem třiceti skladeb a jejich počet neustále stoupal.

Do dnešní doby se sboru podařilo nastudovat přes pět set děl a jejich spektrum je opravdu velmi široké. Lze mezi nimi nalézt skladby od českých soudobých autorů, mezi něž patří například Zdeněk Lukáš, Miroslav Raichl, Ilja Hurník, Petr Eben či Věroslav Neumann, ale také díla světových skladatelů různých období, která jsou v německém, italském, španělském, anglickém, ruském nebo francouzském jazyce. Záslouhou Josefa Brabence se zde objevují kompozice nejen světské, ale i duchovní, což je zapříčiněno především jeho celoživotní snahou o přípravu bohatého repertoáru. Dle sbormistrových slov by děti měly poznat celou šíři muziky. Mezi nejčastěji reprízované skladby, které se řadí mezi tzv. sborové „stálice“, patří například výše zmíněná *Brabenci polka*, lidová píseň *V tom klobúckém háji* v úpravě Milana Uherka, dále skladby *Tam u Tachova*, *Moje země*, *Nebeští kavalérové*, *Rorando coeli*, *Má hvězda nebo Západ slunce* z cyklu *Tři ženských sborů Bedřicha Smetany* či velmi oblíbená píseň *Jarmark* od Vladimíra Rubina, kterou českým textem opatřil Václav Fischer.

Příprava repertoáru na další školní rok probíhá vždy s dostatečným předstihem. Seznam skladeb na jeho první polovinu má již sbormistr připraven na konci předchozí sezony, veškeré materiály musí nakopírovat a připravit pro každého zpěváka. Při výběru skladeb je nezbytné zohlednit několik různých faktorů, kterými jsou například věk a pěvecké schopnosti dětí, účast na soutěžích a festivalech či vystupování na pravidelných každoročních koncertech. Některá díla jsou zachována z minulých let, jiná se nacvičují nově, přičemž jejich studium začíná již na letním soustředění. Tradiční akcí je vánoční koncert, na který se trénuje téměř celý podzim. Po Vánocích následuje příprava na jarní koncert, jenž bývá spojen s výměnným pobytem některého z partnerských sborů. V květnu či v červnu se většinou konají zahraniční zájezdy a festivaly.

Každý rok jsou součástí repertoáru dva *Moravské dvojzpěvy* od Antonína Dvořáka, jeden z nich z předchozí sezony a druhý nově nastudovaný, dále poté různé úpravy lidových písní, soudobá tvorba a některá skladba ze staré, častokrát duchovní, hudby. Pokud jede sbor na soutěž, nacvičují se také povinné písně a předepsaný repertoár, který odpovídá dané kategorii.

Během rozhovoru s Josefem Brabencem jsem položila také otázku, která se týkala sborového plánu na následující sezónu a na téma dlouhodobějšího projektu v blízké budoucnosti. Sbormistr k této problematice sám dodává: „*Dlouhodobý projekt nemám. Mé rozhodnutí vychází především z toho, že mám ve sboru mnoho malých dětí, takže si nemohu dovolit žádný velký cyklus tak, jak to bývalo kdysi. Často se například půl roku dřelo na soutěžní sborové festivaly, takže dnes musím vybírat festivaly, na kterých není soutěž.*“²⁶

Zásadním úkolem každého sbormistra je taktéž sbírání různorodého notového materiálu. Za mnoho let existence Tachovského dětského sboru se jeho sbormistrům podařilo nashromáždit obrovské množství děl různých období a různých stylů. Nejvíce not bylo možné získat, dle slov Josefa Brabence, na různých seminářích nebo ze sborníků, které vycházely v rámci sborového festivalu pořádaného v Jirkově, odkud se do Tachova dostala současná hudba. Výborným zdrojem not pro obohacení repertoáru byl taktéž Mezinárodní sborový festival Svátky písní Olomouc. Mnohdy se k dalším dílům dostal díky kamarádům sbormistrům, což ale dříve nebylo příliš jednoduché, neboť neexistovaly kopírky a vše se muselo přepisovat ručně. Většinou to fungovalo tak, že „*jsem si napsal o skladbu, ta přišla, bylo mi řečeno, my to ale zpíváme a potřebujeme vše do dvou dní vrátit. Celé noci jsem opisoval skladby, protože nebyly kopírky. Pokud to bylo s klavírem nebo nějakým jiným nástrojem, tak to bylo velmi pracné. Když poté přišly kolem roku 1992 a 1993 kopírky, tak to byla paráda.*“²⁷ Na mou otázku, zda má pan Brabeneček stále z čeho vybírat, odpověděl, že mají ve mlýně not na několik životů.

5.1 Skladby věnované a vydané Tachovským dětským sborem

Tachovský dětský sbor získal během svého působení také několik skladeb, které byly zkomponovány přímo pro jeho potřeby a posléze mu byly věnovány. Většina těchto děl vznikla přičiněním básníka a textaře Václava Fischera, dobrého přítele TDS. Své texty zadal vždy některému ze známých skladatelů a ti pro ně složili hudbu.

²⁶ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

²⁷ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

Historicky první skladbou, jež byla tomuto souboru věnována a jejímiž autory jsou Věroslav Neumann a Václav Fischer, je *Braběnčí polka* (1979), o níž podrobněji pojednává jedna z předchozích kapitol. Hlavní sbor tak získal svou vlastní hymnu, která je předávána z generace na generaci jako vzpomínka na počáteční roky tohoto uskupení. Zároveň jsou díky jménu sbormistra a právě této skladbě zpěváci v tachovském okrese, ale i mimo něj, známi jako „Braběnčata“. V následujících letech vznikly také písně pro přípravná oddělení Tachovského dětského sboru. Roku 1980 to byla *Píseň Cvalíků* od stejného autorského dua, jež stvořilo *Braběnčí polku*. O tři roky později byla dokončena skladba *Cvrčci*, která pocházela z pera Iva Bláhy, a také píseň *Plamínek* od Josefa Říhy, obě opatřil texty Václav Fischer. Ivo Bláha zkomponoval roku 1984 též dílo věnované Sluníčku, které nese název *Sluníčko, rozsviť den*.

Kromě výše uvedených stojí za zmínku také dvě další písně, jež jsou obvyklou součástí sborového repertoáru, každý zpěvák je velmi dobře zná a všichni na ně rádi vzpomínají. První z nich je skladba *Tam u Tachova* z roku 1983 od známé dvojice V. Neumann (hudba) a V. Fischer (text), která se za svou existenci dočkala obrovského množství repríz. Druhou je píseň *Kolo kolo mlejnský* od M. Raichla s textem V. Fischera, jež sbor obdržel roku 1993. Zatím poslední skladbou věnovanou TDS je *Ubi caritas* od Jany Vokaté z roku 2011.

Tachovský dětský sbor skladby pro své využití nejen získával, ale také se na vydávání některých děl sám podílel. Mezi ně patří například cyklus skladeb *Marné ódy na výstřelky módy* skladatele V. Neumanna, které jsou na programu TDS již mnoho let a těší se velké oblibě. Další vydaná píseň na text J. R. Picka nese název *Ivánkova zvířátka, strašidla a prasátka*, pochází z pera M. Raichla a byla vydána ve spolupráci s Městským kulturním střediskem Tachov v celkovém počtu 300 kusů. Za zmínku stojí také cyklus vydaný roku 1982 a pojmenovaný *Co se za den zažije*, který obsahuje deset jednohlasých písní od Petra Ebena.

Kompletní výčet věnovaných a vydaných skladeb Tachovským dětským sborem je uveden v příloze této práce.

6 Činnost Tachovského dětského sboru

Důležitou součástí praxe každého sboru je pravidelné koncertování či účast na sborových soutěžích a festivalech. Právě tyto události bývají silnou motivací k systematické a kvalitní práci sborového tělesa a zároveň jsou potřebné pro snižování možného stresu z vystupování a k utužování pozitivních vztahů mezi zpěváky. V rámci výměnných pobytů či zahraničních zájezdů mají také možnost seznámit se s jinými sbory, jejich repertoárem a poznat novou kulturu.

Kromě těchto událostí je však zásadní také čas, jež sbormistr a zpěváci věnují nácvičce nových skladeb mimo obvyklé zkoušky, což vede především ke zvládnutí a následné prezentaci komplikovanějšího repertoáru. K tomu slouží především pravidelná sborová soustředění.

Do činnosti Tachovského dětského sboru také bezpochyby patří vlastní nahrávky, které byly vydány na CD či na jiných hudebních nosičích a zároveň slouží jako jakási vizitka sboru. Právě jejich prostřednictvím se s TDS mohou seznámit posluchači z celé republiky, ale i mimo ni, kteří nemají možnost navštívit některý z živých koncertů.

6.1 Sborová soustředění

Tachovský dětský sbor pravidelně pořádá sborová soustředění, sloužící převážně ke stmelení kolektivu a k nastudování nových skladeb, případně také k procvičení a zdokonalení se ve stávajícím repertoáru. Mladí hudebníci se účastní každý rok alespoň dvou víkendových akcí, které probíhají nejčastěji v listopadu před vánočním koncertem a poté v březnu před koncertem jarním. Pokud se sbor připravuje na soutěž, tak se může konat i mimořádné soustředění mimo ta obvyklá. Jednou z největších a nejoblíbenějších událostí školního roku je pro všechny zpěváky pravidelné soustředění o letních prázdninách, na něž se všichni celý rok velmi těší.

6.1.1 Víkendová soustředění

Víkendová soustředění se, jak již bylo výše zmíněno, organizují každoročně vždy na jaře a na podzim. Jejich délka se pohybuje obvykle okolo dvou až tří dnů. První jarní soustředění se uskutečnilo roku 1974 v Boru u Tachova.

Pro konání akce a ubytování souboru nejčastěji slouží některá ze základních škol v tachovském regionu. Mezi často navštěvovaná zařízení patří především základní školy, konkrétně například ve Starém Sedlišti, na Přimdě či v Kladrubech. Žáci jsou ubytováni

ve třídách, kde v menších skupinkách, čítajících asi 15 až 20 dětí, nocují ve spacácích na karimatkách. Prohlubují tak své vzájemné vztahy a učí se mimo jiné také samostatnosti od rodičů. Náplní programu soustředění je především podrobnější a hlubší práce na studovaném hudebním repertoáru a zároveň může být tento plán obohacen také o nácvik několika drobnějších nových skladeb. Pokud zpěváci zrovna necvičí, čeká na ně doprovodný program, který obsahuje nejen volnou zábavu, ale převážně společné aktivity. Pravidelnou akcí bývá procházka či výlet po blízkém okolí konkrétního místa.

Poslední dobou se však tato soustředění konají především ve mlýně, neboť se sbormistrovi těžko shánějí kuchařky, které by byly ochotné vařit v době svého osobního volna.²⁸ V tomto případě však odpadá téměř veškerý doprovodný program kromě společného zpívání.

6.1.2 Letní soustředění

Letní soustředění je jednou z nejdelších a nejpříjemnějších sborových událostí hlavního oddělení Tachovského dětského sboru. Historie konání táborů je dlouhá jako existence sboru samotného. Soubor pořádá každoroční letní soustředění již od roku 1975, do dnešní doby tak proběhlo již 45 letních táborů. Mezi stávajícími i odrostlými členy souboru má tato akce velkou tradici. Tábor zpravidla trvá od jedenácti do šestnácti dní. V posledních dvou letech byla organizace a celkové konání tábora znemožněno koronavirovou pandemickou situací, a proto byl minulý školní rok klasický tábor opět zrušen a nahradilo ho několikadenní soustředění pořádané v zámeckém mlýně v oficiální zkušebně TDS. Probíhalo od pondělí 23. srpna a končilo v sobotu 28. srpna.²⁹ Program, který byl do této doby součástí soustředění, musel být omezen pouze na společné zpívání, jakékoliv pohybové, sportovní a jiné volnočasové aktivity byly z programu vynechány. Mladí hudebníci každé ráno přicházeli na zkoušky do mlýna a odpoledne odcházeli nazpět domů. Stejnou strukturu bude mít také to letošní.

Běžně se soustředění pořádají v táborech s chatkami, v nichž nocují zpěváci nejčastěji po čtyřech, v případě tábora Kořen i po více lidech. Jako jedny z nejčastěji navštěvovaných lokalit lze uvést například tábor Kopec, Pivoň nebo Kořen. Výjimečně se tato událost konala i na některé z místních základních škol, například na Základní škole Přimda.

Soustředění se, dle slov pana sbormistra Brabence, musí připravovat alespoň šest měsíců dopředu. Největším problémem bývá zajištění personálu do stravovacího zařízení a také objednání a zajištění potravin samotných. Dále je důležité domluvit nápomocné sbormistry a

²⁸ Osobní korespondence s Josefem Brabencem ze dne 2. 4. 2021.

²⁹ Tachovský dětský sbor. *Úvod*. [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://tds.tachov-mesto.cz/index.html>.

oddílové vedoucí, jimiž jsou povětšinou odrostlí členové hlavního sboru. Nezbytnou součástí příprav je výběr nových skladeb pro příští sezonu, opatření not a jejich namnožení.

Obvyklý program každoročního letního sborového soustředění začíná v půl osmé ráno, když zaznívá budíček, organizovaný táborovými oddílovými vedoucími či předem určenou denní službou. Hned po ranním probuzení přichází na řadu rozcvička, která zahrnuje nenáročné cviky vhodné pro každý den. Po osobní hygieně a snídani následuje blok dopoledních zkoušek.

Dopolední zkoušky jsou vždy zahájeny minimálně půlhodinovým rozezpíváním, které zahrnuje vše od protažení, dechových a rytmických cvičení, až po četbu jednoduchých skladeb z listu, vše pod taktovkou sbormistra Josefa Brabence. Ten si pro takovéto příležitosti připravoval různorodá pěvecká i rytmická cvičení a písně, jež vlastnoručně zapisoval na velké plakáty. Ty se běžně používají i na zkouškách ve mlýně. Po rozezpívání následuje nácvik a opakování jednoduchých skladeb, mezi které patří například kánon, z něhož jsou na konci soustředění každoročně přezkušováni nováčci.

Hlavní náplní dopoledního programu jsou zkoušky dělené podle jednotlivých hlasů, které vedou sbormistři spřátelených sborů. Těmi jsou nejčastěji doc. PaedDr. Zdeněk Vimr, který se dlouhodobě věnuje vedení plzeňského sboru Divadla J. K. Tyla, a Mgr. Josef Baieryl, sbormistr Sušického dětského sboru. Na některé tábory přijela s docentem Vimrem také jeho manželka, klavíristka, hudební pedagožka a korepetitorka MgA. Eva Vimrová, PhD., díky níž mohl sbor poprvé zkoušet skladbu s klavírním doprovodem.

Jednotlivé skupiny jsou rozděleny podle hlasů a následně se odeberou do separátních zkušeben, kde procvičují své party pod dohledem přítomných sbormistrů. Po několika dnech strávených nácvikem se již zaměřují pouze na komplikované části skladeb. Před obědem se skupiny znovu sejdou v hlavním sále, kde se postupně zkouší spojovat hlasy dohromady, přičemž každému z nich je většinou nápomocný jeden sbormistr. Okolo jedné hodiny odpolední následuje oběd a hodinový polední klid. Během tohoto odpočinkového času je tradičně táborníkům předávána pošta, na kterou sbormistr všechny svolá slavnostní zatroubením. Zároveň v tuto dobu probíhá také od roku 2019 přibližně patnáctiminutové hromadné doučování nových členů pod dohledem pana Josefa Brabence.

Odpolední program obvykle zahrnuje některou z etap tradiční táborové hry, nesené v duchu konkrétního tématu, který je každý rok obměňován. Ve chvílích, kdy se zpěváci neúčastní těchto aktivit, tak se věnují skupinovým činnostem v rámci svých oddílů. Mezi ně můžeme

zařadit například míčové hry, koupání v bazénu, přípravu závěrečných scének a mnoho dalších společných akcí.

Nezbytnou součástí programu dne je též večerní hlášení, na němž se vyhláší vítězný tým etapových či sportovních her, které ten den proběhly, a také je zvolena denní služba. Táboroví vedoucí a sbormistr oznámí všem sboristům pořadí jednotlivých oddílů. Po večeři se tradičně ještě koná krátká zkouška, na níž si účastníci soustředění v rychlosti zopakují nacvičené skladby. Úplný závěr je poté věnován zpěvu s kytarou některých známých písní, které má každý táborník zapsané ve vlastním notesu. Na konci dne mají sboristé prostor pro volnočasové aktivity. Večerka je nastavena na desátou hodinu, přičemž mladší ročníky ji mají již o půl hodiny dříve.

Letní soustředění je první akcí, které se nově přichozí zpěváci z přípravného oddělení Sluníčko účastní před oficiálním přijetím do hlavního sboru. Každý nováček je dle polohy svého hlasu zařazen buď do jednoho ze sopránů, do „pendlu“³⁰, nebo do jednoho z altů. Ze stejného hlasu je novému členovi přiřazen některý ze starších sboristů, který zastává funkci tzv. "patrona". Jejich povinností je seznámit nováčky s chodem sboru, poskytnout pomoc při nácvičce nových skladeb během soustředění a případně též s jejich začleněním do kolektivu. Patron zůstává svému chráněnci k dispozici i v průběhu dalšího školního roku. Jejich úkolem je pomoci malým zpěvákům s přípravou na závěrečné přezkoušení, jež je nutné složit pro přijetí do hlavního oddělení Tachovského dětského sboru. Obvykle se nováček musí prokázat znalostí kánonu a dalších dvou či třech nově nastudovaných skladeb, na kterých se předem domluví se sbormistrem. I zde se však projevuje klesající pěvecká úroveň a věk nově přijatých členů, následkem čehož se postupem let snižují také nároky na jejich přijetí.

Táborové aktivity jsou nedílnou a nezapomenutelnou součástí celotáborového programu. Mezi ně můžeme zařadit například noční hru, táborové scénky, letní Vánoce a mnoho dalších podobných nápaditých činností, s nimiž každý rok přichází táboroví vedoucí se sbormistrem. Velmi oblíbenou událostí je také bobřík odvahy, pořádaný nejstaršími členy sboru za pomoci a dohledu vedoucích. Ti si připravili před soustředěním plán a kostýmy strašidel. Před začátkem hry je stezka vyznačena svíčkami a posléze se všechna strašidla vydají na své pozice, kde vyčkávají na první oběti. Následně jsou na cestu puštěni první odvažlivci. Pro ně je na konci stezky připraven pergamen s perem pro stvrzení absolvování stezky a také sladká odměna za statečnost.

³⁰ Zpěváci z „pendlu“ zpívají ve dvojhlosech se soprány, ve tříhlasých skladbách s prvním altem a u čtyřhlasých skladeb s druhým sopránem, ve vícehlasech sbormistr zpěváky dělí dle potřeby.

Táborová pouť je jednou z nejpoblárnějších akcí letního soustředění. Ta je připravena bývalými členy sboru a radou rodičů, kteří zorganizují veškeré potřebné záležitosti včetně přípravy jednotlivých míst, na nichž probíhají soutěže, a obstarání cen na jarmark. Pro účastníky poutě je připraveno několik stanovišť, jež prověří jejich šikovnost a zručnost. Po úspěšném absolvování dané disciplíny jsou odměněni táborovými penízky, které jsou připraveny ve formě papírku s natištěným sborovým znakem. Tyto kupony mohou šťastlivci směnit na táborovém jarmarku za jakoukoliv z dostupných cen, například za sborové triko, tašku, zápisníčky, zpěvníky, sladkosti apod. Během průběhu tábora se pořádají dvě posezení u ohně s doprovodem kytar a zpěvu. Tradiční součástí je také společné opékání buřtů. Při závěrečném táborovém ohni jednotlivé oddíly prezentují své připravené scénky, které v průběhu tábora nacvičují převážně při poledních pauzách a v době volného času stráveného ve svých oddílech. Na tuto příležitost se přijíždí podívat rodičovský výbor a někdy také bývalí členové sboru.

V závěru tábora probíhá vyhlášení celkových vítězů táborové hry a vítězný tým tak získá připravené ceny. Odměnou za první místo je většinou dort, oddíly umístěné na nižších místech získají jiné sladkosti a drobné dárky. Oblíbenou cenou je také velký vodní meloun. Probíhá také závěrečné přezkoušení nováčků, jehož úspěšné splnění je prvním důležitým krokem k přijetí do hlavní sboru.

Letní soustředění patří mezi události, na které zpěváci z Tachovského dětského sboru nezapomínají. Právě z táborů a ze zahraničních zájezdů si odváží ty nejhezčí vzpomínky, utužené přátelské vztahy a především mnoho krásných hudebních zážitků.

6.2 Koncertní činnost

Po celou dobu své existence vystoupil Tachovský dětský sbor na mnoha koncertech a různých společenských událostech. Sbornistr se každý rok snaží prostřednictvím pravidelných koncertů docílit maximálního osvojení repertoáru a neustále tak zdokonaluje hlasovou techniku svých zpěváků. Zároveň si děti brzy zvyknou na zpěv před obecnstvem a mají poté menší trému. Josef Brabenec v jednom z rozhovorů na toto téma uvádí: *„Dobré a úspěšné vystoupení sboru podpoří jeho chuť do další práce. Nepodařené, absolvované obvykle se strachem a s vlažnou odezvou posluchačů práci znechucuje. Na základě těchto zkušeností můžu konstatovat, že dětský pěvecký sbor by měl vystoupit co nejdříve, pokud má nacvičen*

*program, který bezpečně ovládá, který rád zpívá a jehož přednes před posluchači mu působí radost.*³¹

Repertoár na koncert je vždy vybírán dle konkrétní události. Pokud jde o vystoupení v kostele, převažuje především hudba duchovní z různých období. V rámci slavnostnějších událostí, jako jsou například státní svátky či připomínka osvobození Tachova americkou armádou na konci 2. světové války, jsou na programu skladby oslavného charakteru, mezi které patří česká státní hymna, slovenská nebo americká hymna, píseň *Moje země* či *Aká si mi krásná*. Na vánočním koncertě zazní, kromě několika málo jiných skladeb, především vánoční koledy v různých úpravách.

První samostatný koncert Tachovského dětského sboru se uskutečnil 3. května roku 1974 v kině Hraničář a nesl název „Zpíváme rodičům“. Sedmnáctého prosince roku 1989 byl uspořádán první vánoční koncert v historii Tachovského dětského sboru, který až dodnes patří mezi tradiční každoroční události. Tato akce se u tachovských občanů těší velké oblibě a nese se v klidné a příjemné atmosféře. Obvykle bývá zakončena společným zpíváním koled s publikem a v úplném závěru vystoupí hlavní sbor se skladbou *Tichá noc*. Zpěváci v jejím průběhu postupně odcházejí z podia a procházejí uličkou za svitu svíček. Stejně roku se sbor poprvé účastnil také půlnoční mše. S prosincem je spjato taktéž zpívání u vánočního stromu v Tachově, které svou tradici započalo následujícího roku a v rámci něhož se pořádají každoroční dobročinné sbírky. Stejně dlouhou historií se pyšní také jarní koncerty, které bývají obvykle spojené s výměnným pobytem některého z partnerských sborů. Roku 2020 poprvé v historii sboru nebyla kvůli pandemii koronaviru tato klasická událost uskutečněna.

Roku 1975 se Tachovský dětský sbor poprvé objevil v televizi a v rozhlase. V září stejného roku soubor také poprvé vyjel na zahraniční zájezd do NDR. Významnou společenskou událostí byla oslava desátého výročí existence TDS, v jejímž rámci proběhly dva koncerty v kině Hraničář. Ve spojitosti s tímto důležitým mezníkem se uskutečnilo též natáčení v rozhlasovém studiu v Plzni a v srpnu se sbor objevil také v reportážním pořadu Československé televize. Výroční sborové koncerty probíhají pravidelně každých pět let a u posluchačů se těší velké oblibě a jsou na ně pozvány významné sbormistrovské osobnosti spojené s TDS. Součástí koncertu bývá také vystoupení bývalých sboristů, kteří společně s Josefem Brabencem nacvičí některé známé kusy a společně se tak vrátí do svých dětských

³¹ HYPŠOVÁ, Marika. *Josef Brabenec – sbormistr a pedagog. (Diplomová práce)*. Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. Plzeň, 2006. s. 45–46.

let. V závěru celé akce se uskuteční tradiční gratulace a poděkování ze strany města, samotných zpěváků a dalších pozvaných osobností.

Významnou roli v kulturním životě TDS má také dlouholetá spolupráce se Západočeským symfonickým orchestrem Mariánské Lázně, který je nejstarším symfonickým orchestrem v České republice. Poprvé spolu tyto dva soubory vystoupily v Lidovém domě v Tachově 5. února 1976 a o den později také ve společenském domě Casino v Mariánských Lázních. Zazněla zde Šostakovičova *Píseň o lesích*, cyklus *Co je krásy na světě* skladatele Iva Bláhy a *Jaro na vsi* Jiřího Sternwalda. Od té doby spolu hrály a zpívaly na více než patnácti koncertech.

6.2.1 Koncerty na kolonádě v Mariánských Lázních

Mezi pravidelná vystoupení s dlouholetou tradicí patří koncerty na kolonádě v Mariánských Lázních. První takový koncert proběhl v září roku 1991 a od té doby se uskutečňují pravidelně každou třetí středu v měsíci v období od září do listopadu a poté od března do června. Vstupné je na tato vystoupení dobrovolné, neboť se jich většinou účastní návštěvníci lázní a turisté, kteří se procházejí po kolonádě, a živá hudba je pro ně tak spíše příjemným zpestřením běžného dne. Jsou však dobře známé i mezi obyvateli Mariánských Lázní. Zpěváci na těchto koncertech vystupují ve sborových tričkách či mikínách a k tomu mají své vlastní černé kalhoty.

6.2.2 Výměnné pobyty

Výměnné pobyty jsou již od vzniku Tachovského dětského sboru důležitou součástí každoročního sborového programu. TDS se za dobu svého působení zúčastnil velkého množství výměn nejen s tuzemskými sbory, ale také se zahraničními. Tyto akce se mezi zpěváky těší velké oblíbenosti, neboť díky nim mají možnost poznat nová místa, seznámit se se zvyklostmi a repertoárem jiných souborů a v neposlední řadě také navázat nová přátelství, zejména pokud jde o sbor, s nímž probíhají výměny pravidelně.

Počet pravidelných výměn s jednotlivými sbory byl v průběhu let fungování TDS různý, sám sbormistr k tomuto tématu dodává, že „s někým jsme měli výměnu čtyřikrát a s někým třeba jen jednou. Mezi ty stále patří např. *Motýly Šumperk*, *Severáček* a také *Sušický dětský sbor tu byl několikrát*.“³²

Historicky prvním sborem, se kterým proběhl výměnný pobyt, byl výše zmíněný Sušický dětský sbor pod vedením Josefa Bairla. Tento sbor Tachov navštívil roku 1974 a celá tato

³² Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

událost byla zakončena společným koncertem, jenž se uskutečnil 29. listopadu v kině Hraničář. Tachovský dětský sbor se vydal do Sušice již v listopadu dalšího roku. Právě s tímto uskupením proběhlo nejvíce výměnných pobytů během celé existence TDS.

Zatím posledním souborem, který Tachov navštívil v březnu roku 2019, je dětský pěvecký sbor Duha z Domažlic. O měsíc později do tohoto město odcestovali v rámci výměnného pobytu zpěváci hlavního sboru se svým sbormistrem. V následujících letech byly veškeré další sborové aktivity narušeny pandemií koronaviru.

Dalším z partnerských sborů, s nimiž proběhlo několik výměn, je dětský sbor Motýlí Šumperk, jejichž první návštěva se konala v červnu roku 1979 a „Braběčata“ jim pobyt oplatila v březnu dalšího roku. Větší počet těchto akcí se uskutečnil taktéž s libereckým sborem Severáček, s Jizerkou Semily či s královéhradeckým dětským sborem Jitro.

Kromě pravidelných výměnných pobytů s výše zmíněnými soubory proběhlo také mnoho dalších se sbory z různých koutů světa. Z těch tuzemských stojí za zmínku např. Radost Praha, Kantiléna Brno, Jirkovský dětský sbor³³ či českobudějovický dětský pěvecký sbor Canzonetta. Ze zahraničních souborů Tachov navštívil pařížský sbor La Maîtrise de Sainte-Croix de Neuilly, chlapecký sbor Lyon či koncertní univerzitní sbor z Puerto Rica.

Největší výhodou těchto tradičních akcí je ubytování zpěváků v rodinách hostitelských sborů. To, dle slov samotného sbormistra, usnadní organizaci z hlediska hledání vhodného místa k noclehu, neboť o vše včetně stravy, drobných společných aktivit a ubytování, se v tomto případě stará „náhradní rodina“. Sboristé tak mají možnost blíže se seznámit s chodem jiných domácností, udělat si nové přátele a díky snaze jednotlivých rodin také poznat nové kouty republiky. Kompletní náplň těchto výjezdů naplňuje sbormistr dopředu a kromě času stráveného v rodinách a společného zpívání vymyslí i doprovodný program, kterého se účastní celý sbor se sbormistrem a ostatním dospělým dozorem. Poslední událostí těchto pobytů bývá nejčastěji společný slavnostní koncert.

6.2.3 Zahraniční zájezdy

Hlavní náplní Tachovského dětského sboru není koncertování pouze v České republice, ale také mimo ni. Sbormistr pravidelně vyjíždí se svými zpěváky alespoň jednou do roka na zahraniční zájezdy do celého světa. U sboristů se tyto akce těší opravdu velké oblibě, neboť mají možnost propojit společné zpívání s poznáváním nových kultur, zemí a jejich obyvatelů. Zároveň jsou tyto akce výbornou příležitostí pro praktické využití znalosti

³³ Tento sbor po šedesáti letech roku 2006 ukončil svou činnost.

světových jazyků a v neposlední řadě slouží také k utužení vztahů mezi zpěváky. Domů se potom obvykle vrací se skvělými zážitky, vzpomínkami a novými hudebními zkušenostmi.

Dříve TDS vyjížděl do zahraničí dvakrát ročně, ale poslední roky se podařilo uskutečnit většinou jen jeden tento zájezd. Tachovský dětský sbor za dobu své existence procestoval celkem sedmnáct zemí světa. Historicky první byla návštěva bývalé NDR, která trvala čtyři dny, konkrétně od 11. do 14. září roku 1975. Na stejné místo se zpěváci vrátili také roku 1977. Na otázku, zda existuje nějaký moment, zájezd či koncert, na který sbormistr rád vzpomíná, který pro něj byl nějakým způsobem důležitý, odpověděl, že „*první zásadní zájezd byl do NDR. My jsme opláceli tomu sboru, který byl do Tachova pozvaný, to byl pro děti opravdový zážitek. Musím ale říct, že takový ten zájezdový impuls, který jsme si vždycky představovali, jak se děti nahnou do sboru a rodiče je přitáhnou do mlýna poté, co se vrátíme třeba z Kanady, z Číny, z Brazílie, takže děti a rodiče budou natěšení, se vlastně na nějakém zvýšení počtu dětí neprojevil.*“³⁴ Přestože se pravidelné podnikání zahraničních zájezdů příliš neodráží na zvýšeném zájmu dětí o sborový zpěv, patří tato událost pro zpěváky mezi nejočekávanější akce roku.

Zásadní pro úspěšnou organizaci nejen zahraničních zájezdů je shánění sponzorů, kteří na tyto akce výrazně přispívají. O to se v Tachovském dětském sboru stará především sbormistrova žena Jaroslava Brabencová, mnohdy na výjezdy přispívá také město Tachov. Zpěváci pak sami doplácí jen zlomek celé částky a zájezd se tak stává přístupnějším pro více dětí. Sbormistr se z počátku snažil snížit výdaje sboru i rodičů hledáním levnějšího ubytování, „*psal jsem tehdy do daných zemí, zda bych mohl se sborem přenocovat v nějakém sále či tělocvičně na karimatkách ve vlastních spacácích, ale to v zahraničí bohužel nebylo možné, a tak jsme se časem přizpůsobili jejich požadavkům.*“³⁵ Stejně jako u výměnných pobytů je i u těch zahraničních dopředu naplánován bohatý kulturní program, který všem zúčastněným zpestří celý zážitek z návštěvy cizí země.

Zahraníční zájezdy se každý školní rok plánují s dostatečným předstihem, aby vše bylo včas připraveno, nacvičeno a sbor mohl bez problémů odcestovat. Sám sbormistr k tomuto tématu podotýká, že „*dnes už je to s organizací těchto zájezdů jednoduché. Dříve jsme je museli plánovat minimálně rok dopředu, nebyl ještě ani fax, takže jsme vše korespondovali a čekali jsme třeba tři neděle na odpověď. Museli jsme tedy začít rok dopředu, aby nám z toho něco vplynulo. Zejména když jsme měli např. okruh čtyřmi zeměmi. Naštěstí po revoluci už*

³⁴ Rozhovor s Josefem Brabencem. In: YouTube [online]. 22. 02. 2021 [cit. 2021-09-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oo1cUHiM-SU>. Kanál uživatele Klub sbormistrů.

³⁵ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

nemusela být víza, takže to bylo jednodušší.“³⁶ V závěru každého takového zájezdu provádí sbormistr anketu, která se týká toho, co se zpěvákům nejvíce líbilo, co by vylepšili, jaké mají ze zájezdu pocity apod., aby mohl jejich názory zohlednit při plánování dalších akcí tohoto typu.

V prvních letech fungování TDS se zahraniční zájezdy konaly nepravidelně, např. jednou za dva roky. Dnes již tradiční plánování jedné až dvou cest mimo Českou republiku ročně započalo až roku 1984. Do roku 1989 měl sbor omezený výběr zemí, do nichž mohl vycestovat, šlo především o ty, které politicky podléhaly SSSR (NDR, Maďarsko, Bulharsko atd.), ale i přes tuto skutečnost se souboru dařilo vyjíždět do zahraničí každoročně. Roku 1990 se díky pádu komunistického režimu „Brabenčatům“ otevřela pomyslná brána do celého světa. Tachovský dětský sbor se tak dostal např. do Francie, Španělska či Anglie, ale také do vzdálené Kanady nebo Číny. Zároveň se uskutečnilo několik okružních cest různými zeměmi. Dle osobních poznámek sbormistra byl tento rok přelomový nejen v rámci pořádání zahraničních zájezdů, ale taktéž v četnosti výměnných pobytů, o něž projevil zájem desítky sborů, jež směřovaly na Západ.

Během své existence podnikl Tachovský dětský sbor více než šedesát zahraničních zájezdů a získal tak možnost podívat se do 22 zemí, mezi něž patří Německo, Slovensko, Rusko, Maďarsko, Bulharsko, Polsko, Rakousko, Švýcarsko, Francie, Belgie, Holandsko, Švédsko, Čína, Jihoafrická republika, Kanada, Anglie, Irsko, Itálie, Portugalsko, Španělsko, Brazílie a Argentina. Mezi ty nejvíce procestované patří především sousední Německo, kam se TDS vydal více než třicetkrát, dále také Francie, kterou soubor navštívil patnáctkrát. Za zmínku stojí také pět zájezdů na Slovensko a do Švýcarska nebo tři cesty do Ruska. Nejdále se „Brabenčata“ podívala do Číny, Ruska, Jihoafrické republiky, Kanady, Argentiny či Brazílie.

Jednou z posledních navštívených zemí je Portugalsko, kam se hlavní sbor TDS vypravil v říjnu roku 2018, a zúčastnil se zde mezinárodního hudebního festivalu. Plánovaný zájezd do San Marina, který měl proběhnout ve školním roce 2019/2020, byl zrušen kvůli pandemii koronaviru. Kompletní seznam zahraničních zájezdů je uveden v příloze této práce.

6.2.4 Soutěže a festivaly

Účast na soutěžích a festivalech je důležitou součástí činnosti každého sboru. Nejen pro zpěváky, ale také pro sbormistra, jsou tyto události významným zdrojem inspirace a v neposlední řadě také zpětné vazby důležité pro další práci, rozvoj zpěváků a celého souboru.

³⁶ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

Pro děti je účast na soutěži častokrát velmi motivační událostí a vede je tak k těm nejlepším možným výkonům. Zároveň tak sbor snižuje vliv trémy na celkový výsledek svého vystoupení, zlepšuje si své sebevědomí, a především získává potřebné zkušenosti k vlastnímu růstu. Sbormistr má díky těmto událostem možnost porovnat kvalitu svého sboru s jinými soubory, sledovat vliv napětí a nervozity na chování svých zpěváků a odnést si tak mnoho významných poznatků. Zásadním materiálem, s nímž sbormistr dále pracuje, je taktéž hodnocení poroty, jež je pro pokrok v práci se sborem velmi důležitý.

Pokud Josef Brabenec dopředu naplánoval výjezd na nějaký soutěžní festival, který byl hodně daleko, nevyjížděli s ním obvykle všichni zpěváci, ale většinou třeba jen třicet dětí, které si vybíral na základě jejich pěvecké zkušenosti, praxe ve sboru a bodového hodnocení z jednotlivých přezkoušení.³⁷ Různých soutěží, festivalů a přehlídek dětských sborů se neúčastní pouze hlavní sbor TDS, ale také všechna jeho přípravná oddělení.

První úspěch soubor zaznamenal již na počátku svého působení. V červnu roku 1974 se přípravné oddělení Sluníčko zúčastnilo krajské soutěže dětských sborů v Plzni a přivezlo si odtud první místo. V rámci nejvyšší kategorie vystoupil i hlavní sbor, který obdržel druhé místo a byl odměněn Stříbrnou ratolestí. Roku 1976 na soutěži Písně přátelství v Plzni získal hlavní sbor první místo v nejvyšší kategorii a postup do ústředního kola této soutěže. Tato výhra umožnila Tachovskému dětskému sboru natáčení v Československém rozhlasu Plzeň.

Zásadní událostí pro TDS bylo vítězství a získání Zlaté palmy na Mezinárodním festivalu pěveckých sborů Svátky písní Olomouc, který se konal 9. září roku 1977. O tři roky později si odtud zpěváci odvezli Bronzový vavřík a roku 1988 medaili festivalového výboru Svátků písní Olomouc 1988 za dlouhodobou péči o rozvoj dětského sborového zpěvu. Této významné akce se „Brabenčata“ zúčastnila celkem pětkrát.

Tachovský dětský sbor v následujících letech pravidelně vyjížděl také na Mezinárodní festival dětských a mládežnických pěveckých sborů v Pardubicích, vypravil se také dvakrát na sborový festival do německého Chamu, jednou do Halle, Varšavy, italského města Alta Pusteria či španělského San Sebastian. V rámci České republiky stojí za zmínku např. účast na festivalu Rolnickové svátky písní, které se konají v Praze, na Frýdlantském hudebním festivale či na Chodurově festivale v Českých Budějovicích.

Mezi významné úspěchy TDS patří získání třetího místa na Mezinárodním sborovém festivalu Oskarshamn ve Švédsku, kam se sbor vydal v červnu roku 1996, druhé místo ze sborového

³⁷ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

festivalu, konaného v irském Sligu, či zlatý diplom z italského Riva del Garda. Zpěváci se také dvakrát zúčastnili Mezinárodního festivalu dětských a mládežnických sborů Neerpelt, odkud si roku 2002 a 2008 přivezli první cenu „cum laude“. Za zmínku taktéž stojí absolutní vítězství, zlaté pásmo a cena primátora Banské Bystrice z Festivalu sborového zpěvu Viliama Figuša-Bystrého 2010 v Banské Bystrici.

Velkou a zásadní událostí, na niž se zpěváci připravovali a těšili více než rok, byla cesta na Světovou sborovou olympiádu Shaoxing – Šanghaj roku 2010, na které vybojovali dva stříbrné diplomy, jeden z kategorie mládežnických sborů a druhý z kategorie chrámová hudba. O čtyři roky později se uskutečnila druhá akce podobných rozměrů – účast na mezinárodním sborovém soutěžním festivalu Kathaumixw v Powell River (Kanada), jež byla spojena s koncertní cestou po západní části Kanady. Tentokrát byla „Braběnčata“ přihlášena do kategorie folk, komorní sbory a mládežnické sbory do 25 let. Podařilo se jim obsadit jednou druhé místo a dvakrát místo třetí. Posledním významným úspěchem je zisk prvního místa a celkového vítězství ve své kategorii na mezinárodním festivalu Fundão v Portugalsku

Za dobu své existence se Tachovský dětský sbor zúčastnil velkého množství těchto událostí. Soubor vystupoval nejen v rámci okresních či národních kol pěveckých soutěží v České republice, ale také na mnoha soutěžích a festivalech na mezinárodní úrovni. Dle zjištěných informací lze výkony souboru hodnotit jako velmi kvalitní a dosahující výborných výsledků. Kompletní výčet sborových úspěchů je uveden v příloze této práce.

6.3 Diskografie

Kromě výše zmíněných koncertů a úspěchů, je taktéž diskografie Tachovského dětského sboru bohatá. TDS vydal během svého fungování několik nahrávek. První veřejně prezentovanou byla gramofonová deska, která obsahovala studiové nahrávky, jež byly pořízeny mezi lety 1983 a 1989 v Československém rozhlasu Plzeň za doprovodu rozhlasového orchestru. Za klavír usedl Karel Friesl. Celkem deska obsahovala 25 skladeb a oficiálně byla vydána v červnu roku 1990. Lze na ní nalézt pásmo úprav lidových písní, např. *Louka, louka, Takhle v Rokycanech, Dyž jsem já šel*, a především díla českých skladatelů (Zdeněk Lukáš: *Kravarky*, Bohuslav Martinů: *Zavírání lesa*, Věroslav Neumann: *Tam u Tachova...*). Se stejným programem vyšla později také magnetofonová kazeta.

Do dnešní doby se tomuto souboru podařilo vydat další čtyři hudební nosiče v podobě kompaktních disků. První CD Tachovského dětského sboru, které bylo pojmenováno Tachovský dětský sbor, se dočkalo svého křtu 2. února 1995 v rámci zimního koncertu

v tachovském kulturním domě Mže. Jednotlivé skladby se nahrávaly v průběhu předešlých let (1993–1994) opět v rozhlasovém studiu v Plzni. Hudební režie se ujal Antonín Bulka a Jan Slimáček, klavírní doprovod zajistila Milena Vomáčková, na trumpetu zahrál Miroslav Durkáč. Repertoár CD zahrnuje úpravy lidových písní, např. *Před muzikú, Žádnýj neví, V horném konci svítá*, výběr skladeb od českých skladatelů (Věroslav Neumann: cyklus *Marné ódy na výstřelky módy*, Zdeněk Lukáš: *Věneček*, Antonín Dvořák: *Skromná* či Miroslav Raichl: *Kočár v oblacích*), ale také kompozice zahraničních autorů, kterými jsou např. Luca Marenzio (*Jaro*), Zoltán Kodály (*Ave Maria*), Leonard Bernstein (*I Feel Pretty*) a další. Celkem je pro posluchače připraveno 24 skladeb.

V prosinci roku 2001 bylo na tradičním vánočním koncertě v Lidovém domě slavnostně pokřtěno druhé sborové CD s názvem Tachovský dětský sbor II, jež obsahuje 26 skladeb. Na disku je možné nalézt vše od renesanční hudby (Anonym: *Tantum ergo*, Orlando di Lasso: *Adoramus te Christe*, Giovanni Domenico da Nola: *Gagliarda*) přes díla z období romantismu (Antonín Dvořák: *Šípek, Věneček, Hoře z Moravských dvojzpěvů*, Felix Mendelssohn-Bartholdy: *Laudate pueri*) až po soudobou českou tvorbu (Otmar Mácha: *Hoj, hura, hoj*, Zdeněk Lukáš: *Hejdum dá!*, Věroslav Neumann: *Braběcí polka*). Nahrávání záznamu proběhlo v průběhu jara v koncertním sále Základní umělecké školy Tachov a v Hitrádiu FM Plus Plzeň. Některé skladby byly doprovázeny komorním orchestrem složeným z učitelů ZUŠ. Klavírní doprovod zajistila Miroslava Poustková.

Následující album, třetí v pořadí, které nese jméno Tachovský dětský sbor III a obsahuje celkem 24 skladeb, bylo zaměřené především na starou hudbu od českých i zahraničních autorů. Lze na něm nalézt díla např. Georga Friedricha Händela, Adama Václava Michny z Otradovic, Jacoba Regnarta, Johanna Sebastian Bacha atd. V závěru obsahuje také několik úprav známých českých koled, např. *Co to znamená, Chtíc, aby spal, Nesem vám noviny*. Disk vyšel roku 2006 ve spolupráci s vydavatelstvím Antiphona Brno a tvorba záznamu proběhla v tachovském kulturním domě Mže. Nahrávání se účastnil také Písecký komorní orchestr pod vedením dirigenta Jaroslava Vodňanského, který sbor doprovodil ve čtyřech skladbách (*Canticorum iubilo, Laudate pueri, Salve Regina, Pastorela – Hej, děvčátka*). Za klavír usedla Miroslava Poustková a varhany měl na starost Karel Friesl. V díle *Wohl mir, daß ich Jesum habe* skladatele J. S. Bacha soubor doprovodila Dana Bulínová na příčnou flétnu.

Posledním dosud vydaným hudebním nosičem je CD z roku 2016 s názvem Tachovský dětský sbor IV nahané opět za pomoci vydavatelství Antiphona Brno. Na klavír sbor doprovodila Miroslava Poustková. Nahrávání proběhlo 20. a 21. února v kulturním domě Mže. Album

bylo poprvé k zakoupení na koncertě v Kostnici v Německu, který se konal v rámci srazu historických měst, a následně bylo pokřtěno v létě téhož roku. Na disku je možné nalézt několik renesančních děl, např. *Pueri concinite* od Jacoba Handla Galluse či skladby *Echo* a *Májový úsvit* Orlanda di Lassa, mnoho tradičních úprav lidových písní z různých zemí, např. *Ach, synku, synku, V tom klobouckém háji, Jean qui pleure, Rossinyo*, ale také soudobou tvorbu (*Tam u Tachova, I Will Follow Him*) a sborové úpravy populárních písní (*You Raise Me Up, Ain't She Sweet*). Dohromady CD obsahuje 27 skladeb.

V nejbližší době sbormistr natáčení nového hudebního nosiče neplánuje, a to především z důvodu nedávného vydání poslední nahrávky a také kvůli nižší pěvecké úrovni sboristů.

7 Organizace Tachovského dětského sboru

Práce sbormistra zahrnuje kromě vedení a práce se sborem na jednotlivých zkouškách mnoho dalších činností, kterým je nutné se věnovat, aby dané těleso mohlo bez problémů a kvalitně fungovat. V rámci mého rozhovoru s Josefem Brabencem jsem se také zeptala na to, co vše zahrnuje práce sbormistra, ten na to odpověděl, že *„ty vlastní hodiny, jež strávím zkouškami, to je tak asi třicet až čtyřicet procent veškeré práce, jinak všechno ostatní je agenda, sbírání not, organizace zájezdů, festivalů, účast na seminářích atd. To se nedá dělat tak, že se pouze odzkouší a je hotovo.“*³⁸ Sbornistr musí být tedy nejen znalým ve svém oboru, ale musí mít také dobré manažerské schopnosti či mít kolem sebe spolehlivou skupinu lidí, kteří mu s veškerou agendou pomáhají.

Na organizaci všech koncertů, zájezdů a soustředění se podílí rodičovský výbor, který zahrnuje většinou dvanáct až třináct členů. Pokud se konají koncerty ve městě, tak většinu služeb zajišťuje právě výbor, ze sborového rozpočtu se tak platí menší procento výdajů, díky čemuž má sbor možnost ušetřit peníze na další potřebné záležitosti. Kromě členů výboru a samotného Josefa Brabence pomáhali a i nadále pomáhají s touto prací taktéž ostatní sbornistři přípravných oddělení. *„Jinak já jsem na to sám nikdy nebyl, byl tu ze začátku třeba Míša Dekojů, paní Šantorová, kolega Milan Michl. Vždycky nás byl tým.“*³⁹ Velmi důležitou osobou v rámci organizačního týmu je sbornistrova žena, Jaroslava Brabencová, která na veškeré akce shání sponzory. Mimo to má také na starost sborové kostýmy.

Sponzorství je pro úspěšnou práci souboru zásadní, především realizace zahraničních pobytů je bez sponzorů téměř nereálná. Někteří z nich se sboru ozvou sami na základě vystoupení či koncertu, další je nutné samostatně oslovit. Dotace na různorodé aktivity dostává Tachovský dětský sbor také od města, z nich se většinou hradí koncerty, samotná činnost, zájezdy apod.

Nejvýhodnějšími zájezdy z hlediska organizace jsou podle vlastních slov sbormistra festivaly a výměnné pobyty, neboť zpěváci bydlí u rodičů sboristů spřáteleného souboru a odpadá tak nutnost hledat pro ně vhodné ubytování. Problém s ubytováním sbornistr často řešil spaním v tělocvičnách či velkých sálech na karimatkách ve vlastních spacácích, avšak u zahraničních zájezdů to většinou nebylo možné.

Jak již bylo zmíněno v předchozích kapitolách, zásadní pro rozvoj osobnosti sbormistra je také vlastní účast na kurzech a seminářích, které přinášejí mnoho inspirace, další znalosti v oboru a zároveň jsou výborným zdrojem not pro obohacení stávajícího repertoáru. Také

³⁸ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

³⁹ Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

sbormistři Tachovského dětského sboru se za dobu svého působení zúčastnili mnoha těchto akcí. Josef Brabenec z počátku své praxe čerpal poznatky především z cyklů seminářů pro začínající sbormistry a na tyto kurzy a přednášky dojížděl po celé České republice. Jana Válová dojížděla pravidelně deset let na semináře Klubu sbormistrů, na nichž získala odbornější znalosti nejen v oblasti hlasové výchovy a dirigování, ale také např. v přípravě a plánování repertoáru.

Josef Brabenec začal později sám z vlastní iniciativy pořádat semináře pro sbormistry, které se odehrávaly v prostorách zámeckého mlýna. Účastníci byli většinou ubytováni v blízkém internátu. Mezi přednášející patří významné sbormistrovské osobnosti, kterými jsou např. manželé Součkoví, Jiřina a Milan Uherkovi, Čestmír Stašek či Ivan Sedláček.

Na základě všech předchozích kapitol lze bezpochyby konstatovat, že práce sbormistra je krásnou, komplexní a náročnou činností, jež vyžaduje mnoho času, nadšení a především vlastní snahu o neustálé zdokonalování se ve svém oboru. To vše umožňuje sbormistrovi vést své zpěváky k těm nejlepším možným pěveckým výsledkům a především v nich budovat pozitivní vztah k hudbě.

Závěr

Hlavním cílem mé diplomové práce bylo přiblížit široké veřejnosti nejen historii, vývoj a kompletní sborovou činnost tohoto významného souboru, který příští rok oslaví neuvěřitelných 50 let od svého vzniku, ale také ji obeznámit se všemi aspekty, které obnáší práce sbormistra. Díky získaným a prostudovaným materiálům jsem došla k závěru, že oba sbormistři své práci věnují veškerý svůj volný čas, neustále se zdokonalují ve své profesi a přistupují k ní s nadšením a chutí, jež v jejich svěřencích posiluje pozitivní vztah nejen ke zpěvu, ale k hudbě obecně. Své sbory tak vedou k výborným výkonům, nepřetržitě je hudebně rozvíjejí a zároveň jsou pro své zpěváky velkou inspirací.

V současné době však úroveň sboru bohužel klesá, což je dle slov samotného sbormistra způsobeno především úbytkem zájemců o sborový zpěv. Josef Brabec je tak nucen přijímat do hlavního sboru mladší a méně schopné děti, a to zásadně ovlivňuje výběr repertoáru, účast na festivalech a soutěžích a také výslednou kvalitu pěveckých výkonů. Zásadní otázkou, týkající se budoucnosti tohoto souboru, i nadále zůstává, kdo převezme vedení Sluníčka a hlavního sboru po jeho nynějším sbormistrovi, který příští rok oslaví své 82. narozeniny.

Nejobsáhlejší část práce je věnována podrobnému mapování historie Tachovského dětského sboru, jeho struktuře, symbolům a činnosti, jež zahrnuje vše od sborových soustředění po koncertní činnost. Součástí jsou také životopisy obou sbormistrů – Mgr. Josefa Brabence, zakladatele a nejvýznamnější osobnost tohoto uskupení, a vedoucí přípravných oddělení Mgr. Jany Válové. V úvodních kapitolách je naznačen také kulturní život tachovského okresu, který obsahuje především jeho hudební historii od 18. století po současnost a též se mírně dotýká historie sborového zpěvu, která předcházela vzniku TDS.

Mé podrobnější studium věnované Tachovskému dětskému sboru mě dovedlo k závěru, že tento soubor bezpochyby patří mezi ty nejlepší dětské sbory, fungující na našem území. Dokazují to nejen vynikající výsledky ze soutěží a sborových festivalů, ale zároveň také bohatá koncertní činnost a diskografie sboru.

Z vlastní zkušenosti se sborem mohu říci, že stejně jako v době, kdy jsem do sboru chodila já, tak i dnes je každá zkouška naplněna nejen usilovnou prací, ale také smíchem, radostí a upřímným nadšením pro sborový zpěv. Způsobeno je to bezpochyby zásluhou obou sbormistrů, kteří svou práci berou jako poslání a dětem věnují veškerý svůj elán a energii.

V úplném závěru bych chtěla velmi poděkovat Josefu Brabencovi za poskytnutí všech použitých materiálů nutných k dokončení této práce, za poskytnutí několika dlouhých

rozhovorů, za možnost spolupráce se sborem na letních soustředěních a koncertech a především za jeho vlidný přístup. Taktéž děkuji Janě Válové za možnost navštívit sborové zkoušky, za příjemné rozhovory a za ochotu věnovat mi mnoho svého osobního času. Oběma poté děkuji za krásné a především inspirativní roky, které jsem mohla strávit v jejich sborech jako zpěvačka a později také jako výpomocná sbormistryně.

Seznam použitých informačních zdrojů

A) Tištěné zdroje

GAŽÍKOVÁ, K. *Hudební kultura v Tachově se zaměřením na sborovou tvorbu (Bakalářská práce)*. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Univerzita Jana Evangelisty Purkyně, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. Ústí nad Labem, 2018.

HYPŠOVÁ, Marika. *Josef Brabenec – sbormistr a pedagog. (Diplomová práce)*. Západočeská univerzita v Plzni, Pedagogická fakulta, Katedra hudební výchovy. Plzeň, 2006.

KADLECOVÁ, M. a kol. *Hlasová výchova*. Praha: SPN, 1955.

ŠANTOROVÁ, M.: *Tachovský dětský sbor (Absolventská práce)*. Konzervatoř Plzeň. Plzeň, 1998.

VRCHOTOVÁ-PÁTOVÁ, Jarmila. *Pěvecká příprava učitelů hudební výchovy: pro studující PeF a PGS*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1976.

Kroniky TDS uložené v zámeckém mlýně v Tachově.

Kroniky města Tachova uloženy na MĚKS v Tachově.

B) Internetové zdroje

Databáze českého amatérského divadla. [online]. [cit. 2020-10-25]. Dostupné z: <https://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=soubor&id=5717>.

Jízdárna Světce. *Dveře Jízdárny dokořán*. [online]. [cit. 2020-10-20]. Dostupné z: <http://www.jizdarna-svetce.cz/dvere-jizdarny-dokoran-informace-o-jizdarne.html>.

Mezinárodní festival potápěčské fotografie, filmu a dětské výtvarné tvorby. [online]. [cit. 2020-10-20]. Dostupné z: <http://www.paftachov.cz/domains/paftachov.cz/index.php/cs/>.

Smišený komorní sbor z Tachova KOZTliveCZ. *Několik slov o sboru*. [online]. [cit. 2020-04-29]. Dostupné z: <http://www.koztlive.cz/cesky.htm>.

Studijní plány Pedagogické fakulty UK. [online]. [cit. 2020-07-01]. Dostupné z: <http://studium.pdf.cuni.cz/karolinka/2019/plany.html>.

Svaz českých potápěčů. *Historie PAF Tachov*. [online]. [cit. 2020-10-20]. Dostupné z: <http://www.svazpotapecu.cz/clanek-historie-paf-tachov-28-84>.

Tachovský dětský sbor. [online]. [cit. 2020-05-01]. Dostupné z: <https://tds.tachov-mesto.cz/index.html>.

Základní umělecká škola, Tachov, Rokycanova 1. *Historie školy*. [online]. [cit. 2020-10-08]. Dostupné z: <https://www.zustachov.cz/>.

C) Rozhovory a ostatní zdroje

Osobní korespondence s Josefem Brabencem ze dne 2. 4. 2021.

Rozhovor s Josefem Brabencem dne 11. 6. 2020.

Rozhovor s Josefem Brabencem. In: YouTube [online]. 22. 02. 2021 [cit. 2021-05-25]. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=oo1cUHiM-SU>. Kanál uživatele Klub sborníků.

Telefonický rozhovor s Janou Válovou dne 21. 4. 2020.

Vlastní spolupráce s Tachovským dětským sborem.

Seznam příloh

Příloha 1 – Skladby věnované TDS

Příloha 2 – Skladby vydané TDS

Příloha 3 – Přehled festivalů, soutěží a úspěchů TDS

Příloha 4 – Přehled zahraničních zájezdů TDS

Příloha 5 – Přehled letních táborů TDS

Příloha 6 – Brabenci polka

Příloha 7 – Kolo kolo mlejnský

Seznam obrazových příloh

Příloha 1 – Tachov

Příloha 2 – Zámek Tachov (sídlo ZUŠ)

Příloha 3 – Jízdárna Světce

Příloha 4 – Husmannův mlýn (zkušebna TDS)

Příloha 5 – Znak TDS

Příloha 6 – Pracovna sbormistra Josefa Brabence

Příloha 7 – Sborová šatna ve mlýně

Příloha 8 – Sborová nástěnka

Příloha 9 – Zkušebna sboru

Příloha 10 – Archiv sboru

Příloha 11 – Sborová klubovna v prvním patře zámeckého mlýna

Příloha 12 – Chodba ve mlýně s vystavenými sborovými úspěchy

Příloha 13 – Přípravné oddělení Sluníčko

Příloha 14 – Ukázka mnoha variant sborových kostýmů

Příloha 15 – Světová sborová olympiáda Shaoxing – Šanghaj 2010

Příloha 16 – Foto z koncertu vysloužilých členů sboru – 35 let TDS

Příloha 17 – Tábor Všechlapy u Divišova 2007

Příloha 18 – Mezinárodní festival Fundão – Portugalsko 2018

Příloha 19 – Zahraniční zájezd – Barcelona 2015

Příloha 20 – Sbormistr Josef Brabenec

Příloha 1 – Skladby věnované TDS

Věroslav Neumann, Václav Fischer: Brabenčí polka – 1979

Věroslav Neumann, Václav Fischer: Písnička Cvalíků – 1980

Věroslav Neumann, Václav Fischer: Tam u Tachova – 1983

Ivo Bláha, Václav Fischer: Cvrčci – 1983

Josef Říha, Václav Fischer: Plamínek – 1983

Ivo Bláha, Václav Fischer: Sluníčko, rozsviť den – 1984

Jiří Teml, Václav Fischer: Cirkus rámus, cyklus Kolotoč – 1984

Petr Ježil: Píseň – 1988

Věroslav Neumann, Václav Fischer: cyklus Co nového ve sboru – věnováno Tachovskému dětskému sboru a Sušickému dětskému sboru – 1992

Jana Vokatá: Ubi caritas – 2011

Příloha 2 – Skladby vydané TDS

E. Strašek, I. Loudová, Z. Petr, J. Říha, J. Smolka: Nové písně pro dětské sbory – TDS a OKS Tachov (1979)

Miroslav Raichl / J. R. Pick: Ivánkova zvířátka, strašidla i prasátka – TDS + MKS Tachov, 300 ks (1979)

Jirkovské písničky II. díl – TDS + OKS + MKS Tachov (1976)

Lidové písně pro dětský sbor s průvodem klavíru a dalšího sólového nástroje – TDS + OKS Tachov (1977)

Věroslav Neumann: Písně pro dětský sbor – OKS, MKS, TDS (1978)

Lidové písně pro dětský sbor s průvodem klavíru a dalšího sólového nástroje II. díl – TDS + OKS Tachov (1981)

Petr Eben: Co se za den zažije. Deset písní pro jednohlasý dětský sbor s možným 2. hlasem – TDS, OKS, MKS Tachov (1982)

Věroslav Neumann, Václav Fischer: cyklus Marné ódy na výstřelky módy. Čtyřhlasý dětský sbor s doprovodem klavíru – TDS z rukopisu (1988)

Miroslav Raichl, Ilja Bureš: Den jako stvořený na výlet. Dětský sbor s doprovodem klavíru – TDS (1995)

Věroslav Neumann, Václav Fischer: Písničky (věnováno TDS k 25 letům sboru) – TDS (1998)

Příloha 3 – Přehled festivalů, soutěží a úspěchů TDS

Krajské kolo soutěže DS Plzeň, 09. 06. 1974, Sluníčko – 1. místo (Zlatá ratolest), TDS – 2. místo (Stříbrná ratolest)

Krajské kolo soutěže Písně přátelství, Plzeň, 1976, TDS – 1. místo + postup do ústředního kola

Mezinárodní festival pěveckých sborů Svátky písní Olomouc, 09. 09. 1977, TDS – Zlatá palma

Mezinárodní festival pěveckých sborů Svátky písní Olomouc, září 1980, TDS – Bronzový vavřík

Mezinárodní festival pěveckých sborů Svátky písní Olomouc, září 1988 – medaile festivalového výboru Svátků písní Olomouc 1988 za dlouhodobou péči o rozvoj dětského sborového zpěvu

Mezinárodní festival DS Pardubice, listopad 1989

Mezinárodní sborový festival San Sebastian (Španělsko), 20.–28. 10. 1992

Mezinárodní festival DS Pardubice, 15.–17. 10. 1993

Frýdlantský hudební festival, Frýdlant, 16.–19. 06. 1994

Mezinárodní festival DS Halle (Německo), 04.–07. 05. 1995

Mezinárodní sborový festival Oskarshamn (Švédsko), 10.–17. 06. 1996, TDS – III. místo

Mezinárodní sborový festival Drážďany (Německo), 22.–25. 05. 1997

Mezinárodní festival DS Pardubice, 14.–16. 11. 1997

Festival DS Letenská vonička, Praha, 24.–26. 04. 1998

Regionální přehlídka DS Plzeň, 04. 03. 1999, Sluníčko – bronzové pásmo

Festival přípravných sborů Liberec, 26.–28. 05. 2000

Mezinárodní sborový festival Sligo (Irsko), 30. 10. – 08. 11. 2000, TDS – II. místo

Mezinárodní sborový festival Neerpelt (Belgie), 29. 04. – 05. 05. 2002, TDS – 1. cena „cum laude“

Mezinárodní festival DS Pardubice, 07.–09. 11. 2003

Mezinárodní sborový festival Kapské Město (Jihoafrická republika), 13.–25. 06. 2003

Krajská přehlídka DS Rokycany, 11. 03. 2004, Plamínek – stříbrné pásmo

Mezinárodní sborový festival Riva del Garda (Itálie), 03.–08. 04. 2004, TDS – Zlatý diplom

Mezinárodní sborový festival Varšava (Polsko), 07.–12. 12. 2005

Sborový festival Fr. Chodury, České Budějovice, 21.–23. 04. 2006

Mezinárodní sborový festival Tandil (Argentina), 19. 10. – 06. 11. 2007

Mezinárodní festival dětských a mládežnických sborů Neerpelt (Belgie), 01.–05. 05. 2008, TDS – 1. cena „cum laude“

Mezinárodní sborový festival Cham (Německo), 31. 05. 2008

Sborový festival Semilský džbánec, Semily, 17.–19. 04. 2009

Mezinárodní sborový festival Cham (Německo), 9. 10. 2009

Mezinárodní festival DS Pardubice, 06.–08. 11. 2009

Festival Je kraj, kde voní tráva, Sušice, 24. 04. 2010

Festival sborového zpěvu Viliama Figuša-Bystrého, Banská Bystrica (Slovensko), 23.–25. 04. 2010, TDS – zlaté pásmo, absolutní vítězství a cena primátora Banské Bystrice

Světová sborová olympiáda Shaoxing – Šanghaj (Čína), 21. 07. – 01. 08. 2010, TDS – dva stříbrné diplomy

Mezinárodní festival DS Rolničkové svátky písní, Praha, 01.–03. 04. 2011

Mezinárodní sborový festival Alta Pusteria (Itálie), 19.–23. 2013

Mezinárodní sborový festival Pardubice, 21.–13. 11. 2013

Festival dětských sborů Lidice, 13.–14. 06. 2014

Mezinárodní sborový soutěžní festival Kathaumixw, Powell River (Kanada), 29. 06. – 12. 07. 2014, TDS – druhé místo a dvě třetí místa

Mezinárodní sborový festival Cantate Barcelona, Barcelona (Španělsko), 13.–23. 10. 2015

Sborové setkání měst s husitskou tradicí, Konstanz (Německo), 27.–30. 05. 2016

Mezinárodní sborový festival Fundão (Portugalsko), 02.–09. 10. 2018, TDS – 1. místo za bodové hodnocení + vítěz kategorie

Příloha 4 – Přehled zahraničních zájezdů TDS

1975	NDR (Hermsdorf)
1977	NDR (Hermsdorf)
1979	SSSR (Moskva)
1980	Slovensko (Komárno)
1981	SSSR (Zárečnyj)
1982	Bulharsko (Torgovište)
1984	Slovensko (Poprad)
1985	NDR (Hermsdorf, Berlín, Postupim)
1986	Slovensko (Rimavská Sobota) Maďarsko (Miskolc-Topolca)
1986	Bulharsko (Pleven)
1987	SSSR (Zárečnyj)
1987	Maďarsko (Szombanthelly)
1988	Francie (St. Amand) Švýcarsko (Solothurn)
1888	NDR (Hermsdorf)
1989	Polsko (Štětín)
1989	NDR (Gotha)
1990	Německo (Hagen)
1990	Německo (Barnau, Weiden, Neustadt)
1991	Francie (Nantes)
1991	Francie (St. Amand), Belgie (Genk) Německo (Hagen)
1992	Francie (Lyon)
1992	Francie (Lyon), Španělsko (Tolosa) Německo (Bernkastel-Kues, Crest) Švýcarsko (Bern)
1993	Německo (Plossberg)
1993	Německo (Weiden)
1993	Německo (Weiden)
1993	Německo (Plossberg)
1994	Německo (Wünsiedel)

- 1994 Německo (Berkastel-Kues)
Francie (St. Amand)
Holandsko (Zevenbergen)
Německo (Hagen)
- 1995 Německo (Halle)
- 1996 Německo (Rostock)
Švédsko (Oskarshamn)
- 1997 Německo (Altensteig)
Francie (Paříž – Neuilly)
Německo (Bernkastel-Kues)
- 1997 Německo (Weimar)
- 1997 Německo (Dresden)
- 1998 Německo (Wadern)
Francie (St. Amand)
Holandsko (Zevenbergen)
Německo (Bernkastel-Kues)
- 1999 Slovensko (Žilina, Banská Bystrica)
- 2000 Německo (Wadern, Ottweiler)
Francie (Guewenheime)
Švýcarsko (Solothurn)
- 2000 Anglie (Londýn, Liverpool, Birmigham)
Irsko (Dublin, Sligo)
- 2001 Francie (Husseren, Lyon)
Španělsko (Cantonigros)
Francie (Crest), Švýcarsko (Bülach)
- 2002 Německo (Bernkastel-Kues)
Belgie (Zonhoven, Neerpelt)
- 2003 Jihoafrická republika (Kapské Město, George, Mossel Bay)
- 2004 Itálie (Riva del Garda)
- 2004 Francie (Husseren)
Švýcarsko (Bülach)
- 2005 Polsko (Varšava)
- 2006 Německo (Wadern)
Francie (St. Amand, Paříž)

- 2006 Německo (Gotha)
- 2007 Brazílie (Rio de Janeiro)
Argentina (Buenos Aires)
- 2008 Belgie (Neerpelt)
- 2008 Německo (Cham)
- 2008 Francie (Strasbourg)
- 2009 Německo (Cham)
- 2010 Německo (Schonsee)
- 2010 Slovensko (Banská Bystrica)
- 2010 Čína (Shaoxing, Šanghaj)
- 2013 Itálie (Alta Pusteria), Rakousko
- 2014 Kanada (Powell River)
- 2015 Francie (Lyon), Španělsko (Barcelona)
Švýcarsko (Bülach)
- 2016 Německo (Konstanz)
- 2017 Rakousko (Víděň)
- 2018 Portugalsko (Fundão, Lisabon)
- 2019 Německo (Viechtach)

Příloha 5 – Přehled letních táborů TDS

- 1975 Trpísty (cihelna) – 55 dětí
- 1976 Branka (škola) – 65 dětí
- 1977 Branka (škola) – 73 dětí
- 1978 Ondřejovice – 66 dětí
- 1979 Ondřejovice – 72 dětí
- 1980 Ondřejovice – 82 dětí
- 1981 Kopec u Prostiboře – 81 dětí
- 1982 Kopec – 76 dětí
- 1983 Rybník – 81 dětí
- 1984 Kopec – 78 dětí
- 1985 Kopec – 89 dětí
- 1986 Kopec – 90 dětí
- 1987 Kopec – 93 dětí
- 1988 Kopec – 95 dětí (z toho 21 nováčků)
- 1989 Kopec – 91 dětí (z toho 23 nováčků)
- 1990 Kopec – 96 dětí (z toho 27 nováčků)
- 1991 Kopec – 78 dětí (z toho 19 nováčků)
- 1992 Kopec – 85 dětí (z toho 23 nováčků)
- 1993 Ondřejovice – 82 dětí (z toho 21 nováčků)
- 1994 Pivoň – 103 dětí (z toho 27 nováčků)
- 1995 Pivoň – 94 dětí (z toho 35 nováčků)
- 1996 Ondřejovice – 79 dětí (z toho 17 nováčků)
- 1997 Ondřejovice – 71 dětí (z toho 18 nováčků)

- 1998 Kořen – 66 dětí (z toho 15 nováčků)
- 1999 Kořen – 67 dětí (z toho 31 nováčků)
- 2000 Řešín (Tesláček) – 60 dětí (z toho 10 nováčků)
- 2001 Kořen – 66 dětí (z toho 18 nováčků)
- 2002 Řešín (Tesláček) – 73 dětí (z toho 21 nováčků)
- 2003 Přimda (škola) – 64 dětí (z toho 17 nováčků)
- 2004 Ostrůvek – 75 dětí (z toho 20 nováčků)
- 2005 Kořen – 60 dětí (z toho 13 nováčků)
- 2006 Přimda (škola) – 65 dětí (z toho 13 nováčků)
- 2007 Všechlapy – 75 dětí (z toho 20 nováčků)
- 2008 Řešín (Horník) – 69 dětí (z toho 11 nováčků)
- 2009 Řešín (Horník) – 64 dětí (z toho 16 nováčků)
- 2010 Kořen – 70 dětí (z toho 15 nováčků)
- 2011 Kořen – 71 dítě (z toho 24 nováčků)
- 2012 Kořen – 59 dětí (z toho 13 nováčků)
- 2013 Kořen – 65 dětí (z toho 18 nováčků)
- 2014 Kořen – 57 dětí (z toho 16 nováčků)
- 2015 Bezdrůžice (Horník) – 54 děti (z toho 13 nováčků)
- 2016 Svatý Štěpán – 55 dětí (z toho 13 nováčků)
- 2017 Kořen – 45 dětí (z toho 8 nováčků)
- 2018 Kořen – 42 děti (z toho 10 nováčků)
- 2019 Pivoň – 51 dětí (z toho 14 nováčků)
- 2020 Tábor se nekonal (soustředění ve mlýně) – 40 dětí (z toho 11 nováčků)
- 2021 Tábor se nekonal (soustředění ve mlýně)

Příloha 6 – Brabeni polka

ŘÍJEN 1979

Brabeni polka

pro Tachovský dětský sbor napsali a věnují
Věroslav Neumann a V. Fischer

Vesela

1. KOPEČEK Z JEHLIČI U PAŘEZU, JE DOMEK
2. JA' SE JICH NEBOJIM VEZMU KLACIK ZAŠTOURAM

BRABENCI. JA' TAM VLEZU. NELEZ TAM, BRABENCI REZAYATI -
ROZBOURAM JEJICH PRÁCI. ZAŠTOURAL, NEMEŠKAL, TI MU DALI,

NALÉZOU VETŘELCI AŽ DO GATI - - BRABENCI JDOU
ZADEČEK DODNEŠKA ZLE HO PALI - - BRABENCI JDOU

BRABENCI JDOU HRNOU SE KE SLUNCI LESEM I KREDENCI -
PŘES MOST I POTOCEM BEROU SVĚT ÚTOCEM

BRABENCI JDOU ODUVAŽNĚ KURÁ - ŽNĚ
VŠEM KOLEM ZAZPÍ - VAT

ZA PRÁCI PÍSNIČKU 1. 2. SVOU SVOU - BRABENCI JDOU

BRABENCI JDOU PŘES MOST I POTOCEM,
BRABENCI JDOU, BRABENCI JDOU, JDOU,

BRABENCI JDOU, BEROU SVĚT ÚTOCEM, BRABENCI JDOU BRABENCI JDOU VŠEM KOLEM

JDOU BRABENCI JDOU

ZAZPÍVAT PÍSNIČKU SVOU, VŠEM KOLEM ZAZPÍVAT PÍSNIČKU SVOU.

Tachovský
Dětský
Sbor

2.1.1987 Proh.

Příloha 7 – Kolo kolo mlejnský

KOLO KOLO

Miroslav RAČHL
Václav FISCHER

MLEJNSKÝ

1. U NÁS VE MLEJNĚ KOLO KOLO MLEJNSKÝ

2. U NÁS ZA MLEJNEM ŠLAPE KOLO MLEJNSKÝ

U NÁS VE MLEJNĚ HLAHOLÍ SBOR DĚTSKÝ U NÁS VE MLEJ-

BUJNÝM HLAHOLEM VZBOUZÍ TOHO JENŽ ŠPI-

-NĚ ŠOCHTAN DRŽÍ VARTU TĚLÍ NA DĚV-NĚ
STRAŽ VĚNUJ MŮCHU-LI

TU NAŠÍ ZPÍ - - - VA - JÍCÍ PARTU
ATAK BUĎ RÁD - - - ŽE JSI NÁŠ.

KOLO KOLO KOLEM KOLA KOLO ZE MLEJNA

ZA ZPÍVÁ SI SNA-MI SÓLA NEOBYČEJ-NA

KOLO KOLO KOLEM KOLA KOLO ZTACHO-VA

JAK BAS ČI TENOR JAK ALT ČI SOPRAN

HNEDKA SE CHO - VA -

Š VA' -

Václav Fischer
Dětský
Sbor 1993

Příloha 1 – Město Tachov

Zdroj: Tachov - Památkový Katalog. *Památkový Katalog* [online]. [cit. 2021-05-25].

Dostupné z: <https://www.pamatkovykatalog.cz/tachov-7664690>.

Příloha 2 – Zámek Tachov (sídlo ZUŠ)

Zdroj: Kudy z nudy - Zámek Tachov - nové expozice rodu Windischgrätzů. *Kudy z nudy - Homepage* [online]. Copyright © 2021 CzechTourism [cit. 2021-05-25]. Dostupné

z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/barokni-zamek-tachov>.

Příloha 3 – Jízdárna Světce Tachov

Zdroj: Jízdárna Světce | Databáze domů s historií. [online] [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://prazdnedomy.cz/domy/objekty/detail/2828-jizdarna-svetce>.

Příloha 4 – Tachovský mlýn – zkušebna TDS

Zdroj: Kudy z nudy – Husmannův mlýn s obnoveným mlýnským kolem. *Kudy z nudy - Homepage* [online]. Copyright © 2021 CzechTourism [cit. 2021-11-20]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity/husmannuv-mlyn-s-obnovenym-mlynskym-kolem>.

Příloha 5 – Znak TDS

Zdroj: Vlastní fotografie autora

Příloha 6 – Pracovna sbormistra Josefa Brabence ve mlýně

Zdroj: Vlastní fotografie autora

Příloha 7 – Sborová šatna ve mlýně

Zdroj: Vlastní fotografie autora

Příloha 8 – Sborová nástěnka ve mlýně

Zdroj: Vlastní fotografie autora

Příloha 9 – Zkušebna sboru ve mlýně

Zdroj: Vlastní fotografie autora

Příloha 10 – Archiv sboru ve mlýně

Zdroj: Vlastní fotografie autora

Příloha 11 – Sborová klubovna v prvním patře zámeckého mlýna

Zdroj: Vlastní fotografie autora

Příloha 12 – Chodba ve mlýně s vystavenými sborovými úspěchy

Zdroj: Vlastní fotografie autora

Příloha 13 – Přípravné oddělení Sluníčko

Zdroj: Sborový archiv

Příloha 14 – Ukázka mnoha variant sborových kostýmů

Zdroj: Sborový archiv

Příloha 15 – Světová sborová olympiáda Shaoxing – Šanghaj 2010

Zdroj: Sborový archiv

Příloha 16 – Foto z koncertu vysloužilých členů sboru - 35 let TDS

Zdroj: Sborový archiv

Příloha 17 – Tábor Všechlapy u Divišova 2007

Zdroj: Sborový archiv

Příloha 18 – Mezinárodní festival Fundão – Portugalsko 2018

Zdroj: Sborový archiv

Příloha 19 – Zahraniční zájezd – Barcelona 2015

Zdroj: Sborový archiv

Příloha 20 – Sbormistr Josef Brabenec

Zdroj: Tachovský deník | Sbormistr Josef Brabenec. *Tachovský deník - informace, které jsou vám nejbliž* [online]. [cit. 2021-11-20]. Dostupné

z: <https://tachovsky.denik.cz/galerie/foto.html?mm=brabenec-tds-tachov&photo=1>